Any III. Núm. 109 - Barcelona, dijous, 5 de Març 1931

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

La realitat del problema de Catalunya és el que fa necessària la seva solució.

Catalunya davant la declaració ministerial

Seria equivocat, pueril i tot, negar importància als extrems de la declaració ministerial referents al problema de Catalunya. Sigui per la causa que es vulgui, un govern espanyol ha cregut oportú dirigir-se al nostre poble prometent-li unes solucions que tendeixin a l'harmonia de voluntats. Aquest fet indica un grau de consideració que, políticament, no es té sinó amb qui frueix d'un cert prestigi. Adhuc, posat cas que els que prometen, mentalment, no tinguessin el propòsit de complir, sempre fóra una mena d'homenatge, puix hom es pren la molèstia d'enganyar-nos, i hom no enganya a qui no considera: es limita, simplement, a rebutjar-lo. I parlem de possibles enganys i desenganys, tenint present que dins el Govern actual hi ha persones tan poc afectes a nosaltres com és ara el senyor La Cierva.

Posades les coses així, i ens sembla evident que són així, trobem igualment exagerades les dues posicions extremes que s'han donat a casa nostra, davant d'aquesta declaració.

La dels que volen que ens n'alegrem d'una manera immoderada, i que s'indignen si algú vol oposar-hi la mínima objecció. I la dels que creuen que no solament no n'hem de fer gens de cabal, sinó encara reaccionar-hi en contra, com si es tractés d'una maniobra irrisòria i mal intencionada.

Diríem als uns, els que ho veuen tot massa de color de rosa, que la declaració del Govern no representa més que una base de negociacions, oferta per un gabinet que ignora, perquè ningú no la pot predir, la composició del parlament vinent; i d'ella en sortirà, o no, la possibilitat de discutir decentment les bases d'una autonomia, més o menys ampla, per a Catalunya. I tampoc pot oblidar una persona amb sentit comú que ja el general Primo de Rivera va fer una declaració de Govern en un sentit autonomista, i, al cap de quatre o cinc dies, publicava el famós decret de repressió, escrit de cap a peus contra Catalunya.

Als segons, aquells que ho veuen tot massa negre i opinen que el Govern no es compromet, en el fons, a res, els hem de fer present que, sempre que es salvi un marge de malfiança, per evitar que ens féssim illusions, a la llarga amargues, o que, embadalits per promeses, abandonéssim actuacions essencials, no hi ha inconvenient a pendre en consideració allò que ens ofereix la declaració ministerial. Es una negociació. Ells senten unes bases, i està a l'abast dels catalans formular-ne unes altres i oposar-les a les del Govern. I, en definitiva, depèn molt de l'esforç que posarem a mantenir els nostres punts de vista, que siguin més o menys ampliades les concessions que, en principi, el Govern anuncia.

A part d'aquests dos grups, resten aquells que, per discrepàncies doctrinals, entenen que no poden ni negociar amb un Poder desproveït, pel que fa a ells, d'autoritat. Cal esperar, doncs, que hi hagi una autoritat per a ells legítima, i aleshores iniciaran les negociacions.

Lògicament, aquests han d'abstenir-se en el cas present, fer els seus pactes — com ja han fet — amb les forces de l'esdevenidor. I, per altra banda, no intervenir en contra d'una cerca de solució que, en suma, consagra, més o menys parcialment, un principi de llibertat que figura en llur programa.

* * *

Però potser parlem de coses massa enllà; per ara es presenten unes eleccions municipals a fer; després, unes de provincials. L'opinió, abans de pronunciar-se definitivament, tindrà molt de temps per a considerar i pesar el que convingui, en vista de les realitats que aniran donant-se.

De tota manera, si no volem pecar d'illusos, ens preparem per a totes les contingències; adhuc la d'un desengany. I no solament pel que fa a les prometences del Govern presidit pel general Aznar, sinó encara — si es presentés el cas — davant les dels homes de la República.

Seria somiar no adonar-se que, tot i anant de bona fe, els governants espanyols, quan arribés l'ocasió, poden veure's entrebancats i deturats per mil obstacles, els uns previsibles i no tant els altres.

Però, llavors, més que mai, caldria no desanimar-se; i el descoratjament vindrà d'una manera fatal, tant si ens hem situat en un pla d'optimisme gratuit com si ja portem damunt el pes mort d'un pessimisme elegíac. Per això hem combatut, en aquest article i sempre, les actituds extremes i els nacionalismes superficials que no estan basats en un sentit profund i tenaç i que es limiten a pintar de rosa o de negre la seva botiga, perquè aquests colors són els que tenen el cor robat a la vulgaritat dels homes.

Caldria no desanimar-se i començar de nou; saber confiar; tenir present les energies del nostre país i la força moral i material de la nostra causa. Tenim la realitat a favor nostre; per a suprimir el nostre problema caldria poder suprimir la nostra terra, el nostre mar i les nostres muntanyes. Ja és una penyora del nostre poder que ens prometin solucions favorables dretes i esquerres; haver obtingut, un cop, la Mancomunitat; haver resistit satisfactòriament l'embranzida del Directori de Primo de Rivera— el qual, per cert, no va poder triomfar sense haver prèviament, amb prometences, adormit alguns dels nostres; tan decisiu era el nostre factor.

Aquest cop podem fer progressar el nostre plet; i, si no, la cosa no tindrà més significació que aquesta: que encara ens manca un xic més d'esforç i de constància. El fracàs d'uns polítics és possible; el que no ho és, és el de Catalunya.

En resum, davant de la declaració ministerial creiem que els catalans no podem tenir més que una actitud: laborar, cadascú per la seva banda, per l'enfortiment i el prestigi de Catalunya. Les solucions aniran venint, i l'èxit, més que d'ells, depèn de nosaltres.

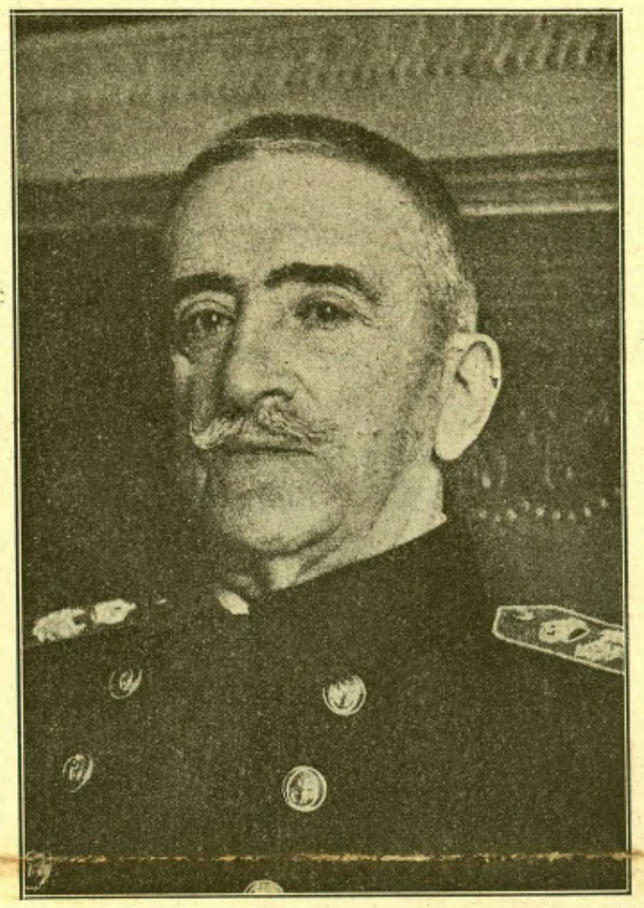

El cap del Govern, almirall Aznar

Els Dijous — Blancs

Fa uns quants dies que va produir-se un incident periodístic sobre el qual molts dels nostres collaboradors es sentien temptats d'opinar. Ens referim al «cas Cardó». Tenint en compte que hi havia molta gent de tots colors interessada que es fes soroll, ens va semblar que el millor era no fer-ne perquè, no sabreu per què, actua sempre entre nosaltres aquella enveja que preocupava tant a Maragall i que, quan les circumstàncies ho permeten, es manifesta d'una manera bizarre *i no dissimula el seu odi a la intel·ligència, un odi difús que empesta l'atmosfera. I com que creiem que Mossèn Cardó — diguem-li doctor, perquè en potència tots els capellans són doctors, o sigui pous de ciència — és una de les primeres plomes de Catalunya — i no ens fiquem en teologies —, no vàrem voler contribuir a dar carn a la fera.*

Però ara l'afer està liquidat, tan liquidat que, fa cinc minuts, acaben de dir-nos que el doctor Cardó ja no escriu al Matí. *Ja veurem si això és veritat.*

Si la seva retirada del Matí *és una conseqüència de les declaracions que el canonge Cardó va fer al nostre amic Massip, val a dir que funciona una inquisició que bon profit els faci. Perquè el fet és que la major part dels clergues de Catalunya parlen com, segons la interpretació d'En Massip, va parlar el doctor Cardó a* La Rambla. *Es clar que En Massip, que devia oblidar que «el liberalismo es pecado», podia haver encoixinat una mica les declaracions del canonge, que segurament devien ésser plenes de reserves, però el fet és — dit sigui en defensa d'En Massip—que no hi ha molles possibles que salvin el cop que pot rebre un prevere d'aquest país que es digui republicà i socialitzant. El que pot ésser veritat a França o a Alemanya, el que podria dir des de Berlín el canonge Kaas, líder del partit del Centre Catòlic, no pot ésser dit a Barcelona per la senzilla raó que a Barcelona, el bisbe és gairebé un funcionari de l'Estat, que ja no pot ésser català, que els clergues cobren de l'Estat i que el canonge Cardó cobra de l'Estat.*

Aquest tema ens menaria molt lluny i és llàstima haver-lo de matar en mitja columna. Direm només que fa realment molta impressió veure com els catòlics militants es devoren mútuament d'ençà que s'ha inventat el neocatolicisme. No hi ha res pitjor que l'odi teològic. Tot això és tan còmic vom vulgueu, però cal pensar que si fóssim al segle XVI *els ex-heretges Josep M. Capdevila i Josep M. Junoy presidirien, en representació de la Fe, la crema del canonge Cardó a la plaça de Catalunya. També és una mica còmic que els canonges es deixin confondre pels neocatòlics que han de llegir la* Summa *de Sant Tomàs en francès.*

Certament hi ha uns capellans que es diuen liberals, però d'això no en cregueu res. Tots són iguals. Hi ha, però, dues menes de capellans i de catòlics: els de tipus Rucabado que cremarien heretges, i els que desitgen mantenir relacions amb els heretges per tal de poder-se insinuar i, finalment, convertir-los. Aquests darrers estan més convençuts que els primers; són els que creuen en les virtuts del proselitisme. Sembla, doncs, molt just que es doni un marge de maniobra als titulats liberals. No s'oblidi que Sant Tomàs va escriure una Summa *per als convençuts i una altra* Summa *per als gentils.*

M. B.

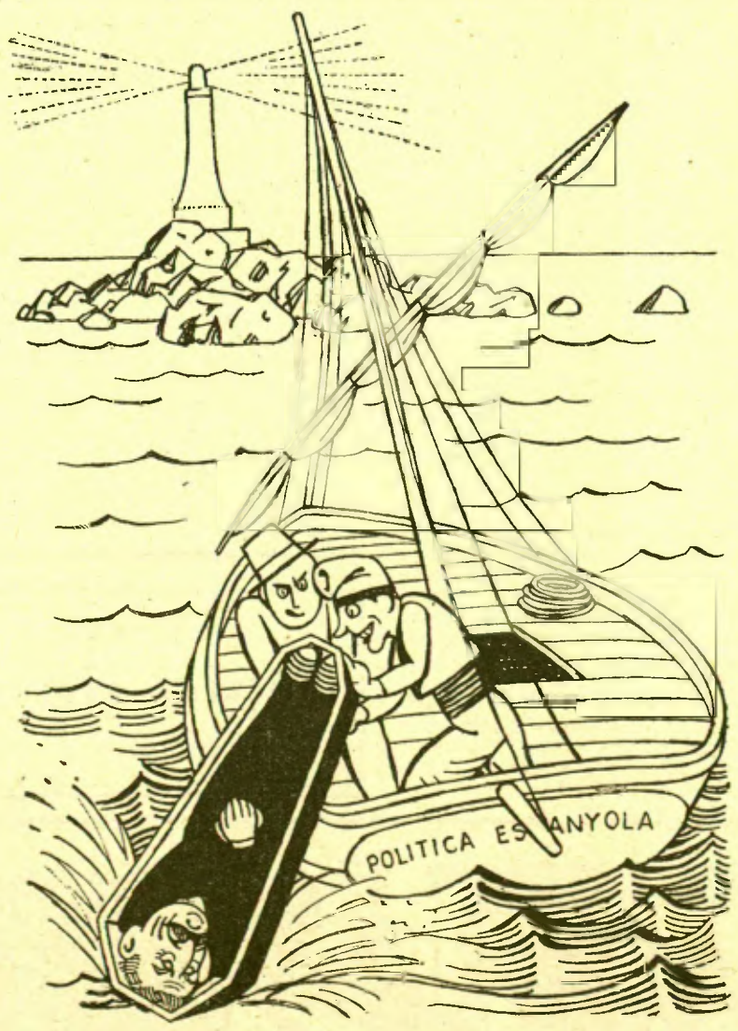

Tant parlar del desembarc d'Alhucemas, i encara el millor està per fer.

MIRADOR INDISCRET

Tot està pagat

No ha arribat encara aquell dia en què, segons En Pujols, pel sol fet d'ésser catalans, ens ho trobarem pel món tot pagat, però ens hi anem acostant força...

Heus ací un símptoma:

De passada a París, tornant de l'exili, el venerable Francesc Macià s'hi deturà vint-i-quatre hores, per tal de saludar els amics.

A l'hotel on s'estatjà, amb les seves esposa i filla, l'ompliren d'atencions, i, en acomiadar-se, el propietari li digué:

—Vol fer-me un favor, coronel?

—Si és possible...

—No pagui. Vostè m'ha honorat la casa.

"Avi! Avi!"

Des de París, acompanyà En Macià un redactor de *Le Journal*, amb la missió expressa de fer una crònica sobre el viatge.

En sentir aquest periodista, a Portbou, a l'Empalme, a Figueres i totes les estacions, els crits de «Avi! Avi!» amb els quals era acollit l'illustre patrici, va anotar-los al seu carnet com a visques—«vivats», escriví.

—No, no és això!—li observà un company nostre, tot explicant-li el veritable sentit de la paraula.

Al redactor de *Le Journal*, aquesta manera tan íntima, tan popular, de rebre els catalans a Macià, el va emocionar de debò.

I la seva crònica fou escrita girant tota entorn d'aquest crit: «Avi!», que homes i dones llençaven com si, en efecte, llur sang fos sang del vell simpàtic que besaven i abraçaven.

L'optimisme de l'Agulló

En una taula d'un cafè cèntric, l'advocat Pou i Sabater parla animadament d'eleccions amb uns amics i explica les possibilitats que té de sortir diputat.

—Els regionalistes també m'ajudaran — diu—. M'ho ha promès l'Agulló.

En aquest moment, un concurrent se li apropa:

—Vostè és el senyor Pou i Sabater, veritat?

—Sí, senyor.

—No sé si em coneixerà...

—No, no tinc el gust...

—Sóc l'Agulló!

L'estabilització d'un regiment

Al Baixador del Passeig de Gràcia. Marxa En Cambó a Madrid. Autoritats, banquers i prohoms i pronois de la Lliga.

El tinent d'Alcalde, senyor Mainés, candidat regionalista per Vilafranca, s'atansa al general Despujols i insisteix perquè no sigui tret de la capital del Penedès un regiment que, en virtut d'una nova organització de l'exèrcit, ha d'ésser traslladat a un altre lloc.

—Tinc present el seu interès en aquest assumpte—respon el capità general—, però s'haurà de posar d'acord amb el seu collega senyor Bertran i Musitu, que reclama el regiment per a Vilanova.

Gest de contrarietat d'En Mainés.

—Bé! Ja en parlaré a En Ventosa. Ell m'ho arranjarà.

Don Cruz és un ingenu

Un possible canvi d'Ajuntament, quin comentari hauria suggerit a l'excellent senyor Lahoz (don Cruz) cap de la Secció d'Eixample?

El que li va merèixer l'Ajuntament de la dictadura, el coneixem.

Troba un dia el senyor Lahoz a En Mainés i aquest li pregunta:

—Què tal? Com es porta aquesta gent de la dictadura a la Casa Gran?

—Calli, home! Ho fan pitjor que vostès.

El senyor Lahoz va creure que afalagava En Mainés.

Les falses alarmes

A la Penya de l'Ateneu (perdonin: aquesta anècdota *també* ha tingut per escenari la Penya de l'Ateneu), es parla que don Pere Rahola, allí present, serà elegit alcalde de Barcelona.

—Jo, alcalde?—diu l'ex-diputat amb una autèntica sorpresa.

—No en faci cas—intervé, molt seriós, el seu correligionari Josep Pla—. Són rumors que fan córrer els que tenen interès que baixi la pesseta.

El català de la manxeta

Mentre l'entrada del senyor Ventosa i Calvell al ministeri de Finances va coincidir amb la puja de la pesseta, *La Veu* no deixava de publicar cap dia, en el lloc d'honor que és la manxeta, la satisfactòria cotització. Tan bon punt la pesseta tornà a mostrar la seva irreprimible tendència a la baixa, la manxeta victoriosa desaparegué automàticament.

L'altre dia, la pesseta tornà a pujar i un redactor de *La Veu* proposà al director:

—Que ho posem a la manxeta? En Ventosa estarà content...

El fet és que la cotització no va ocupar aquell lloc tan vistent.

—Es que si haguessin seguit així—explicava algú—, aviat li dirien el català de la manxeta...

Versets anònims

Un periodista castellà que fa informacions municipals per a un diari del matí, ha fet circular aquests dies darrers per les oficines de l'Ajuntament uns versets dedicats a una autoritat que segurament els nostres lectors s'entretindran a identificar:

Un traje de corte inglés,
pipa y cabeza sin gas,
dos botines en los pies,
una trabilla detrás...
y nada más.

Esbargiment i literatura

Recomanem als amateurs d'impresos divertits el programa dels festeigs de Sant Medí organitzats per la «Libertad Graciense». El programa és enriquit amb treballs de signatures de categoria, com Jacinte Verdahuer, Jacinto Venavente, etc. S'hi reprodueix també aquella poesia de Maragall, titulada *Oda Infinita*.

En el programa de què parlem els dos primers versos de l'oda hi són escrits així:

Tinc una eda csmensada
que no puc acabar mai.

Amb la collaboració de certs tipògrafs, Maragall no hauria pogut ni tan sols començar-la!

Piquiponiana

Al senyor Pich i Pon, parlant de les properes eleccions, li pengen la següent frase:

—*Sí... Estas elecciones llevarán al Parlamento una mayoría dispuesta a correr sobre el pasado el telón de Aquiles...* (!!!)

"Tan prematura pèrdua..."

Qui li ho havia de dir, al *Diari del Migdia*! A penes acabava de queixar-se que no haguéssim saludat la seva aparició en públic, nosaltres que havíem llançat la notícia que l'estaven cuinant, ja hauríem d'escriure-li una necrologia, si la seva vida hagués estat prou llarga.

Perquè, pobret, ha pujat al cel a la tendra edat de tretze números. Després d'una gestació llarguíssima i laboriosa, ha mort abans d'iniciar la creixença. Com feia observar un metge, el jove i desgraciat rotatiu ha tingut una vida amagada, molt més llarga que la pública, com les criatures que moren al cap de tres mesos. Tothom sap, en efecte, que, durant setmanes seguides, cada dia s'escrivia, componia i tirava el número. Es a dir, que se n'han fet més números clandestins que no pas de públics.

Déu l'ha castigat

El *Mig Diari del Dia*, encara que petit, tenia afició a ensenyar les ungles. Ens havia sortit bastant agressiu. En el seu últim número, per exemple, donava notícia de la sortida del tercer número *setmanal* del *diari* del migdia *La Ciutat*, i feia constar que aquesta aparició havia estranyat d'inesperada. I ell no sabia la seva mort imminent, més inesperada encara.

Un parell d'hores després d'escrita la gasetilla, el senyor Casabò reunia la redacció, els feia saber la matança del diari i, com acomiadant un dol, donava la mà d'un a un a tots els redactors, encara no ben refets de la impressió.

Falta de previsió

El director, Solervicens, prou va fer tot el possible per salvar el diari, però En Casabò estava ben decidit.

—Però, què dirà la gent? Si ho haguéssim sabut abans, hauríem redactat alguns solts d'avui d'una altra manera—deia el director.

—No ho he avisat expressament—raonava En Casabò—perquè així el diari d'avui tingués el to de sempre.

—Però, haver sortit tretze dies només, i desaparèixer sense avisar...

—Es que vostè—replicava En Casabò—, en l'editorial de presentació del primer número, ja s'havia de deixar aquesta porta oberta...

No va pensar ningú a contestar que, d'haver previst això, els redactors ja s'haurien enrolat amb unes altres condicions.

Superstició

Els redactors, de mica en mica, es van refer i, naturalment, van pensar en qüestions econòmiques. Desgraciadament, la majoria d'ells, no havent arribat a treballar dos mesos, no tenen dret a altra cosa que als tretze dies pelats que el diari ha tingut de vida.

Un d'ells, procedent de *La Ciutat* en la seva primera època, es dedicava a observar coincidències:

—*La Ciutat* va sortir en divendres i dia 13, el *Diari del Migdia* ha arribat a tretze números...

—Te'n deixes una altra—van dir-li.

—Quina?

—Que en tots dos diaris hi eres de redactor.

Dubtes

Dos senyors parlaven del *Diari del Migdia* i un d'ells, segurament per contrastar el pesimisme de l'altre, argumenta el seu entusiasme pel diminut diari anomenant tota la llarga llista de collaboradors.

En acabar, l'altre li diu amb un to cent per cent escèptic:

—Però, voleu dir que hi caben?

Economia i finances

Un dels darrers dies de la curta existència del *Diari del Migdia,* el senyor Damià Mateu, ombra vagament protectora del periòdic dels tècnics, voltava per la redacció, i no amagava la seva sorpresa davant del fet que un diari que es feia al matí hagués d'escriure's amb les bombetes enceses, negligint la llum del dia, que, com tothom sap, és més saludable.

En aquests moments es presenta el director, senyor Solervicens, i s'entaula una conversa sobre qüestions econòmiques relacionades amb el *Mig Diari.*

—Perquè...—diu En Solervicens; i agafa una quartilla sobre la qual escriu una multiplicació d'aquelles que es poden fer de memòria.

El senyor Mateu intervé:

—Per escriure això, veu?, amb una mica de paper així (i assenyala la dimensió d'un polze), n'hi ha ben bé prou.

Apòleg consolador

El tema de conversa en tots els medis artístics, per poc nombrosos que fossin, ha estat el veredicte del concurs de Barcelona vista pels seus artistes.

Naturalment, en l'habitual dinar que els dissabtes reuneix uns quants artistes al Colon, se'n parlava.

En Labarta, aleshores, explicà aquella historieta coneguda:

En qualsevol ciutat americana, s'havia organitzat un concurs d'imitadors de Charlot i se n'hi presentaren uns quants. El jurat, després de deliberar, com tot jurat que s'estimi, en vista dels exercicis dels concursants va començar a repartir premis. Un va guanyar el primer, un altre el segon, un altre el tercer, un altre el quart, i així successivament, i va resultar que el concursant que havia quedat en el quart lloc de la classificació, era el mateix Charlie Chaplin.

(Per a millor intelligència de l'oportunitat de la historieta, fem present als nostres lectors que Francesc Labarta ha obtingut el quart premi en la classificació del concurs de Barcelona vista pels seus artistes.)

Avís útil

Pels que es vegin precisats a adreçar-se a certs periòdics gràfics i els repugni emprar fórmules hipòcrites, els recomanem l'adjectiu usat pel marquès de Foronda en una d'aquelles lletres al director de *La Vanguardia.*

L'ex-director de la nostra Exposició Internacional, deia si farien la mercè de publicar la seva defensa «en el *ilustrado* periódico de su digna dirección».

Aquest *ilustrado,* adreçat a *La Vanguardia,* és un adjectiu impagable. Fa quedar bé i no compromet en res.

Il·lustració

Potser sigui el «semanario gráfico de izquierdas *La Calle*» el periòdic barceloní que bat el rècord d'illustració. Fidel a la tradició de la seva casa pairal, tradició segons la qual la lletra menuda fa mal, *La Calle* sent una debilitat per les fotografies a pàgina sencera. En el número darrer en comptàrem sis: Macià, Fernando de los Ríos, Largo Caballero, Franco, Rada i Queipo de Llano. Davant les mostres d'un quiosc, un badoc deia:

—Això és el *Popular film* de la política.

Els punts sobre les "i"

Ni el nostre company Planes, ni nosaltres, no ens hauríem pensat mai que haver dit que al ball de l'Artístic «hi va tot Barcelona, des del marquès d'Alella a la dependència de can Vehils», podia molestar a aquesta darrera, que, al capdavall, un cop fora de la botiga, ja deixa d'ésser-ho del tot i els seus components són tan ciutadans com els altres.

Però com sigui que la nombrosa clientela de la casa anomenada ha fet bromes als dependents retraient-los l'assistència a l'esmentat ball, hem de fer constar que el nostre collaborador, en escriure la frase transcrita, no va tenir present sinó la idea d'anomenar una casa popular i coneguda; i remarcar el caràcter democràtic (en el bon sentit de la paraula) del ball de Carnaval més remarcable de Barcelona, i ni per un moment va voler dir «tota» la dependència (i aquesta darrera aclaració va pels casats o els que tenen compromís).

Un diumenge a La Molina

Trista sort la dels nascuts en la nostra època! Avui dia, posats en aquest batre incessant de rècords, costa qui-sap-lo abastar l'heroisme. En canvi abans, amb ben poc d'esforç hom feia figura d'heroi. Deu fer només mitja dotzena d'anys, en les vigílies de les festes, eren l'admiració de tothom uns xicots mig vestits de pagès, mig d'excursionista, els quals travessaven la ciutat

vers l'estació carregats amb els esquis a coll. Avui són tants i tants els qui això fan, que nosaltres gairebé creiem que se n'amaguen, i és per això que els manca temps per a cridar el primer taxi que passa, perquè els porti a ells, motxilla i esquís, de dret a l'estació del Nord.

En l'actualitat els esports de neu estan ja a l'ordre del dia. Han entrat ja en aquesta categoria la qual hom anomena moda, que ningú sap ben bé què és, però que tothom es guardarà de discutir. I, cal veure la força de la moda quan engrapa el nostre jovent! Xicots i noies s'hi lliuren amb tota l'ànima, i, sobretot, amb tot el cos.

El fet és que actualment, el dies de festa, de dues a tres mil persones fan cap a La Molina. Causes del ràpid arrelament de l'esquí entre nosaltres?

Gosaríem apuntar-ne una: haver-se estès molt entre les noies l'afició a esquiar. Entenem-nos: de noies esquiadores ja fa temps que n'hi havia; volem dir que s'hagi posat de moda esquiar.

Les noies començaren, doncs, a fer cap a La Molina; i amb elles i darrera d'elles una veritable multitud de xicots pertanyents a totes les classes socials: des de l'obrer, banyista de Montgat els estius, fins a l'estudiant sobrerealista estiuejant de Caldetes, passant per l'excursionista, que, quan la calor es fa sentir, se'n va a clavar la tenda a Santa Cristina. Si doncs durant la canícula les preferències es troben repartides per tot el litoral, en el cru hivern convergeixen a les pistes de La Molina, amb la conseqüent desesperació dels supervivents dels temps heroics de l'esquí; quan només eren «quatre gats» i homes sols.

Una altra conseqüència de la creixent invasió femenina a La Molina, és la paral·lela creixent incomoditat dels hostes masculins del xalet. Les noies tenen preferència en l'allotjament. Cada dia n'hi van més, i cada dia van més homes a dormir en les lliteres del segon pis. Davant d'aquest fet hem observat com alguns esquiadors malhumorats parlen a grans crits de la igualtat dels sexes, es declaren enemics de l'emancipació de la dona, etcètera. Generalment veureu, però, com els mateixos individus al cap d'unes hores prenen un gran plaer a acomboiar alguna neòfita per entremig de la neu, i tenen un gran interès a dispensar-li l'ajuda i la protecció que pertoca al sexe feble...

Un altre dels efectes immediats del contacte de la dona amb els esquís, ha estat una considerable evolució en la indumentària. Aquells vestits un xic grotescos dels primers esquiadors, són ja ben lluny. La moda els ha anat estilitzant, fins a arribar als models actuals, completament desconcertants i arbitraris.

El hall de l'estació del Nord, quan s'apropa l'hora de sortida de tren cap a La Molina, presenta ben bé l'aspecte d'un «bal costumé». Impossible imaginar el coktail absurd de colors, qualitats i formes. Suèters, jerseis, pullòvers, jerseis russos, i la més variada gamma d'americanes, pantalons i samarretes. Els caps recoberts amb gorres, passamuntanyes, i els gorros napolitans els quals, quan acompanyen aquells vestits en forma de granota de mecànic, juraríeu que l'individu que els porta, en lloc d'anar a trepitjar la neu, va a treballar les set hores que corresponen als minaires.

La gran conquesta de les noies esquiadores són els pantalons. Fins i tot hi ha qui sospita si la sobtada afició que els ha entrat per la neu, no és sinó un pretext per anar pel món amb pantalons... Ens guardarem prou bé d'adherir-nos a suposicions semblants. Es innegable, però, que la noia dels cabells curts odia la faldilla. A l'estiu, a la platja i en vestit de bany, havia trobat la manera d'anar amb les cames lliures. Ara l'esquí li ha proporcionat el procediment de deixar també en les festes hivernenques la incòmoda peça a casa...

No gosaríem tampoc contradir qui ens assegurés que el canvi aquest d'indumentària actua directament damunt l'esperit i la moral. Al menys, la transformació és patent en els gestos: a una noia en pantalons li costa molt menys encendre una cigarreta. I són les noies les que en les hores llargues de tren van d'un compartiment a l'altre, emprenen llurs companys i inicien les bromes.

El tren aquest dels esquiadors ens fa l'efecte d'un bivac. A voltes hem pensat en uns vagons especials, sense seients, en els quals hom pogués acampar en terra. Farien un gran efecte. Els esquiadors, però, ja fem tots els possibles per bandejar del vagó l'antipàtica uniformitat ferroviària. Tothom circula i gairebé ningú seu més de cinc minuts.

En molts compartiments es formen tertúlies animadíssimes i s'hi descabdellen festeigs molt seriosos. En altres, excursionistes menys sentimentals improvisen un restaurant, amb intercanvi de queviures i delicades apreciacions de gust, pronunciades en vau alta. I en d'altres compartiments, esquiadors encara molt menys sentimentals organitzen cada partida de joc, més o menys prohibit, capaç d'engrescar l'home més morigerat. Què ha de fer la joventut, en les quatre hores llarguíssimes que tarden els trens del Nord per a cobrir el trajecte Barcelona-La Molina?

De vegades es produeix en els vagons una unanimitat absoluta de passatemps. Això és quan es parla de fixacions i de ceres, tema de conversa únic i inexhaurible. De cap a cap de tren van i vénen opinions, consells i marques. Tota la ciència dels esquiadors experimentats la constitueixen els coneixements sobre aquestes dues matèries: fixacions i ceres. Elles són també la preocupació del neòfit, el qual es trenca el cap, i no pot dissimular la seva admiració per les delicades operacions que els gats vells fan al dessota dels esquís. Una cera especial per a pujar; una altra per a baixar; una altra per a la neu caiguda de poc i una altra per a la que ha començat a gelar. Els pobres aprenents, davant d'aquestes manipulacions complicades, passen uns moments desagradables, invariablement, s'equivoquen, i empren sempre la cera menys adequada pel moment.

En arribar a La Molina, la gent queda automàticament classificada en tres grups: els que dinen al menjador del xalet; els que s'ho arreglen a l'habitació, i els que se la campen per les muntanyes amb la motxilla ben proveïda, els quals només visiten el xalet el dia que el mal temps els hi obliga.

El xalet de La Molina té la seva llegenda. O més ben dit, les seves llegendes, car en conten per tots els gustos. Nosaltres podem, però, assegurar que és una casa honorabilíssima, en la qual a les onze de la nit es toca silenci i s'apaga el llum. El silenci solament és trencat a vegades pels bromistes del segon pis, on fan cap els esquiadors de bon humor. A més, gairebé tots els seus hostes van a missa de vuit, la qual es celebra a la capella d'allí a la vora. A La Molina han tingut lloc, això sí, purissims enamoraments, blancs com la neu, que han tingut la fi que Déu mana; i fins tot de vegades un apoteosi de propina, com és el de tornar al cap d'un cert temps a La Molina amb algun marrec.

A La Molina es practica el treball intensiu. Volem dir que s'esquia molt. Fem aquesta remarca perquè algú podria creure que en el nostre incipient esport de neu, tot acaba amb «schawes» i corbates virolades; aparells fotogràfics i poses interessants. Ens han assegurat que àdhuc s'esquia amb més intensitat que als grans centres de Suïssa, França, etc. L'explicació està en el fet que en les estacions hivernenques de moda, l'esquí i el patinatge alternen amb el te, el ball i els festeigs. A la nostra Molina en canvi, hom només té el temps just per esquiar, i per poc que s'entretingui haurà d'esperar la festa següent per a fer-se'n passar les ganes.

A les pistes del nostre Pireneu abunden practicants brillantíssims. Aquest any, en el ram de viratges, es fa cada «stemboguem» i cada «telemark», que podrien molt ben ésser filmats. Es clar que també hi ha molts aprenents; però si aquests són femenins en compensació hi ha també molts professors, que actuen a vegades amb un entrenament tan i tan prim, que les lliçons acostumen a acabar d'esquena a terra.

Tot això, naturalment, el dia que hi ha neu suficient per a practicar l'esquí. Són moltes les vegades que hom anuncia en els diaris que les pistes de La Molina es tro-

ben en condicions immillorables per a esquiar... i en arribar allí els expedicionaris prodiguen les malediccions a l'optimisme comercial dels senyors del xalet de La Molina. En aquests dies fallats, tothom es dedica a «fer pista». Els voltants del xalet són un formiguer. Hom ha d'anar amb peus... volem dir amb esquís de plom, per no sofrir les conseqüències d'algun neòfit esverat, el qual precisament en el dia aquell es sent «campionissimo» i és el qui amb més gran espectacle es dol de la manca de primera matèria.

Encara en dies així, als esquiadors els queda el recurs de pendre el sol. El pitjor són els dies núvols, en què bufa el torb, i que el xalet és petit per a encabir l'enorme massa de persones i atuells que s'hi concentren. Són molts, especialment els debutants, els qui després d'un dia així, es prometen que no és fàcil que mai més a La Molina els prenguin per altres...

Però a l'esquiador, com a l'excursionista i al caçador, la muntanya li ha encomanat un xic de tartarinisme. Si només que en el tren de retorn i després d'un dia nul, ja es conten mútuament un seguit de gestes, què no explicaran demà als companys d'oficina, futbolistes passius, i a les amigues, cinemàtiques i sedentàries? I el diumenge següent, a tornar-hi com si tal cosa. Uns esquís són un parell de rails que menen al seu propietari a La Molina, passi el que passi.

ANDREU A. ARTIS

L'APERITIU

Cara de circumstàncies. — Les persones que ens dediquem a escriure coses pel teatre i a intervenir d'una manera directa o indirecta en les representacions, som una mica donats a contemplar les coses de la vida amb unes ulleres relativament teatrals; això fa que si d'una banda l'escenari i les comèdies i els drames acaben avorrint-nos terriblement, tot el joc viu i espontani dels senyors i les senyores que van pel carrer i per les cases particulars ens fa a estones un efecte màgic.

Hi ha moments determinats a la vida en què la comèdia salta als ulls de tothom sense necessitat de les ulleres teatrals. Tothom coneix aquests moments i tothom els ha viscut. En les hores solemnes de la mort, per exemple, qualsevol de nosaltres ha sentit la temptació decorativa de representar un paper de comèdia. Pugem a un principal, a un segon pis o al pis que sigui. Mentre som dins de l'ascensor, i experimentem la sensació desagradable de l'ascensor, o si per casualitat tenim de pujar a peu, en la forma que sigui l'ascensió, abans de trucar el timbre fatídic de la casa del mort, tots nosaltres procurem esborrar les idees banals del cervell, i procurem fer allò que se'n diu una cara de circumstàncies. Es molt possible que pel carrer una noia lleugera i metàllica com un cascavell ens hagi produït una esgarrifança sense conseqüències, és molt possible que en un quiosc hàgim atrapat un periòdic nudista, o hàgim contemplat un aparador ple de préssecs i de pinyes d'Amèrica.

Malgrat els antecedents que no predisposen, nosaltres, a l'escala del difunt, hem de fer exactament com els actors abans d'entrar en escena. Si gastéssim una acaramelada capseta de maquillatge com usen les senyores, procuraríem pintar-nos quatre llàgrimes, i donar a les pròpies galtes aquell coloret trencat de la gran tristesa. La manera com ens treiem el barret i la bufanda, ja és una prova digna per impressionar el servei, però el cop d'efecte teatral d'importància, és aquella encaixada trèmula, nerviosa, carregada de pompa i de negror, amb la mà del fill o del germà o d'un parent qualsevol del difunt. Els parents disposats a rebre aquesta mena d'encaixades, acostumen a tenir unes mans toves i fredes, d'una infinita tristor. Són mans que de vegades passen tota la nit en blanc i que han firmat papers de la «Neotàfia», que són les coses més vils i més desarrapades que es firmen al món.

Després del cop d'efecte de l'encaixada, el bon comediant, si no està molt fort en retòrica i poètica, acostuma a dir poques paraules si vol quedar bé; la gràcia consisteix a administrar els sospirs, les interjeccions, i sobretot aquelles mirades borroses que no comprometen, i que podríem dir-ne les mirades de la gran comprensió.

Aquesta comèdia de la casa del difunt és vulgar i es pot dir que gairebé tothom està obligat a representar-la, almenys, dos o tres cops a l'any. Hi ha altres comèdies més bones que necessiten ja un cert talent d'especialista. Són les que es fan sobre carn viva, i sempre en defensa i profit de la moral i de la pau de les famílies.

Totes les cases que s'estimen, acostumen a tenir xicots que tiren per mal cap, o noies que s'entesten a festejar amb un ximple o es neguen a pendre determinats medicaments. En aquests casos, les famílies d'una certa posició i d'arrelats principis acostumen a apellar als remeis morals. Sempre existeix un parent que té més prestigi que tots els altres, famós per la seva serietat, per la seva mà esquerra, per la seva moralitat diamantina, perquè ha estat diputat, perquè es dedica a acompanyar els sentenciats a mort, donant-los estampetes o copetes de conyac, perquè de jove va ésser un gran calavera i un dia va anar a Lourdes i va veure un miracle, i des d'aleshores només fa que cremar candeles en tots els funerals, perquè quan era petit va fer una dècima de Nadal que se'n va parlar molt, perquè ha tingut molta desgràcia amb els fills, etc., etc. En totes les famílies, doncs, hi ha aquest bon personatge providencial que serveix per coses magnífiques. Per exemple, un senyor té el fill que fa tres, i aquest minyó es propassa amb la cuinera i arma un batibull considerable. El pare calla, la mare s'aguanta els sospirs. El pare no es podrà contenir en el moment de l'acusació i la recriminació, o no tindrà prou pit per trencar un bastó a l'esquena del noi, aleshores es va a cercar el parent, el parent s'encara amb el noi plaga, i restableix la moral. El pare, agraït, de vegades li dóna un puro, i de vegades l'abraça.

Les cases que no tenen un oncle per fer aquest ofici, acostumen a anar a trobar els eclesiàstics. Les ordres religioses posseeixen exemplars magnífics per fer aquestes grans entrades enèrgiques en la moral enterbolida de les joventuts. De vegades usen el truc de la dolçor o el truc de l'apocalipsi, segons la gravetat del cas. Coneixen totes les flautes patètiques, i fins porten uns dimonis a la butxaca amb l'eficàcia de l'aspirina.

A mi em diverteixen enormement tots aquells grans comediants que actuen dintre les famílies que s'estimen. Només em fan patir perquè temo que alguna vegada, un pèl interior, un estornut o una agulla maliciosament collocada en la cadira on seuen, no els destrueixi la combinada pompa de la seva delicadíssima imbecilitat.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

COMPOSICIO:
Sucre, llet, b., 5 ctgs.; extracte regalèssia, 5 ctgs.; extracte diacodi, 2 milg., extracte medul·la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentoanissat, quantitat suficient per a una pastilla.

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

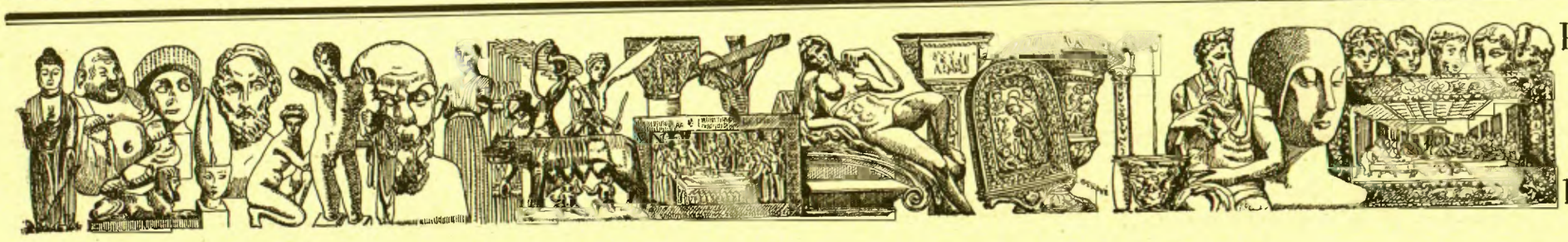

REPRODUCCIONS PLÀSTIQUES
D'ART CLÀSSIC SAGRAT i PROFÀ
LENA, S. A.
Exposició i venda:
Rosselló 238, junt a Passeig d. Gracia

L'acord naval franco - italià

A primera hora del matí del día 23 de febrer, un cop de telèfon va posar en moviment tot l'alt personal del Quai d'Orsay, el ministeri francès d'Afers estrangers. Telefonaven de Londres des del Foreign Office, el ministeri anglès d'Afers estrangers, que el Govern britànic havia decidit que dos ministres sortissin immediatament cap a París i Roma per tal d'intentar si podia arribar-se a un acord entre França i Itàlia sobre la qüestió naval. Els ministres que havien d'empendre aquesta gestió eren, com pot suposar-se, el d'Afers estrangers, Mr. Henderson, i el Primer lord de l'Almirallat o sigui el ministre de Marina, Mr. Alexander.

M. Briand va avisar el ministre de Marina francès, M. Dumond, i al cap de poc el Quai d'Orsay contestava al Foreign Office que esperava la visita dels dos ministres britànics.

A les 11 del matí, els senyors Henderson i Alexander sortien cap a París i a les sis de la tarda eren al Quai d'Orsay i començaven les negociacions sobre el problema naval.

Al cap de dos o tres dies s'havia arribat a un acord de principi entre Anglaterra i França. Els dos ministres anglesos sortiren cap a Roma per tal d'obtenir l'adhesió del Govern italià a l'acord. N'hi ha hagut prou amb una estada d'uns quants dies a Roma per aconseguir un acord de principi amb el Govern feixista i l'1 de març els dos ministres anglesos tornaven ésser a París, on s'han estat un dia a fi de poder donar compte al Govern francès de l'acord de Roma.

Si la decisió del Govern britànic fou una sorpresa, més ha sorprès encara la rapidesa amb què s'ha portat a terme la solució d'un acord que s'ha cercat inútilment durant molt temps.

Durant la Conferència naval de Londres, a la qual assistiren les cinc grans potències navals, Anglaterra, els Estats Units, el Japó, França i Itàlia no fou possible fer arribar a un acord els governs de París i Roma. Tothom recordarà que Itàlia exigia la paritat naval amb França. Itàlia allegava que té una població igual a la de França, una gran extensió de costa a defensar i l'obligació de vetllar per la seguretat de les comunicacions marítimes, problema essencial en un país que s'aprovisiona per via marítima. La raó suprema—raó de prestigi — era que no podia tolerar que una altra potència mediterrània pogués superar-la en armaments. França contestava que el tonatge d'una flota ha d'estar en relació directa amb les necessitats que ha de satisfer. Allegava França que la metròpolis té sortida a dues mars, que té l'obligació de defensar l'imperi africà, territori que també es banyat per dos mars, i, finalment, que té colònies a totes les parts del món, a l'Extrem Orient i al Pacífic. A l'època de les negociacions de Londres, França demanava una superioritat global sobre Itàlia d'unes 240,000 tones. No va haver-hi manera d'arribar a un acord, i només signaren el Pacte de Londres les tres grans potències navals, Anglaterra, els Estats Units i el Japó. El desacord va empitjorar les relacions entre Itàlia i França.

No obstant feia un quant temps que s'havia observat que la premsa feixista no feia soroll en parlar de la qüestió naval. Es deia que el Duce desitjava arribar a un acord i que en el cas d'una competència d'armaments navals, el pressupost italià no podria igualar el pressupost francès.

Entretant, després de les negociacions de Mr. Gibson, ambaixador dels Estats Units a Bruselles, negociacions que si no han donat cap resultat visible han preparat el terreny, començaven unes negociacions directes entre l'expert anglès, Mr. Craigie, i l'expert francès, M. Massigli. I tampoc semblava que es fes molt camí, encara que França s'acontentava demanant només unes 167,000 tones de superioritat sobre Itàlia.

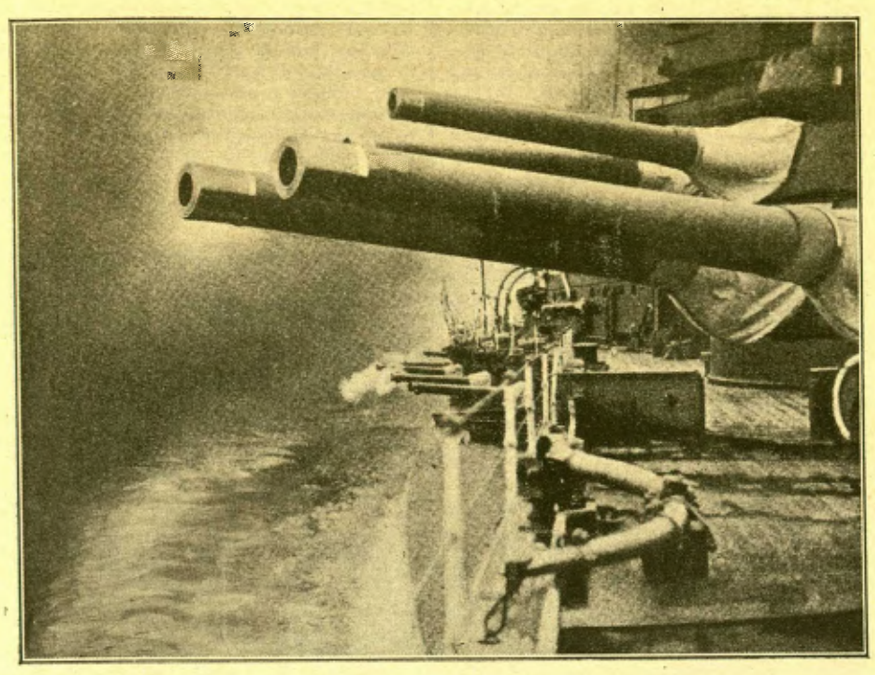

Una amenaça de guerra

Finalment, la imminència del debat de la Cambra francesa sobre el pressupost de Marina, en el qual havia de figurar la part del programa naval corresponent al pròxim exercici, ha decidit el Govern anglès a intervenir ràpidament. Si no s'hagués presentat aquesta circumstància també hauria calgut resoldre l'afer abans de la reunió de la Conferència del desarmament, fixada per a començaments de l'any vinent. Però el programa naval francès era susceptible d'alterar l'equilibri marítim actual i de comprometre greument el Tractat de Londres. En aquest Tractat hi ha una clàusula de salvaguarda que permet a Anglaterra d'activar les construccions navals en el cas que les potències europees arribin a un cert punt en la cursa d'armaments.

Des d'un punt de vista tècnic, la qüestió era encara més aguda i urgent. En el programa naval francès hi figurava un cuirassat de 23,000 tones destinat a contrarrestar el creuer alemany «Almirall Sheer», vaixell de 10,000 tones, però tan ràpid que en opinió de l'almirall francès Docteur, cap creuer de França podria combatre contra ell. L'Almirallat anglès va sospitar que un creuer de 23,000 tones, superior en velocitat a l'«Almirall Seer» podria comprometre tot el mecanisme de la flota britànica i àdhuc superar als dreadnoughts de 35,000 tones. Per altra part les construccions auxiliars de 7,500 tones que anava a empendre França amb l'excusa de respondre als «exploratori» italians també podien superar els vaixells britànics d'igual tonatge. I s'anunciava ja que Itàlia respondria al projecte francès de construir un vaixell de 23,000 tones votant uns crèdits per a un vaixell superior en tonatge i armament, i potser en velocitat.

La qüestió era, doncs, urgent. El Govern britànic que tant ha parlat del desarmament, havia de donar un exemple pràctic evitant a la vegada unes construccions navals que podrien alterar notablement un pressupost ja prou carregat.

Gràcies a la mediació del Govern laborista s'ha arribat a un acord que, en el moment d'entrar aquest número en màquina, sembla que es basa en la renúncia per part d'Itàlia a la paritat naval i en la concessió a França d'un marge de superioritat de 150 mil tones, xifra insignificant si es té compte que les necessitats marítimes de França són molt superiors a les d'Itàlia.

Hauria estat molt desitjable que aquest acord hagués resolt la qüestió mediterrània. Sembla que la finalitat del pacte només té per objecte regular les construccions navals fins a l'any 1936 i obtenir immediatament l'adhesió d'Itàlia i França al Tractat de Londres. Hauria estat molt convenient que l'acord resolgués el problema mediterrani. Però Mr. Henderson ha dit ben clarament que en les negociacions ningú no va parlar de cap pacte Mediterrani.

Després d'Anglaterra, França i Itàlia, el pacte mediterrani interessa a Espanya. Si s'hagués parlat d'un pacte entre les tres potències i Espanya no hagués sabut exigir un acord entre quatre, o sigui fer-se invitar, hauríem fet el paper més trist de la vida. Es evident que tot el que es faci a espatlles d'Espanya, si no ha de perjudicar-la directament, no ha de contribuir almenys a augmentar el seu prestigi.

La intervenció d'Espanya hauria permès d'aclarir si existeix aquell pacte secret, del qual s'ha parlat tant, entre Espanya i Itàlia. La qüestió ens interessa directament. Un pacte d'aquesta naturalesa ens podria arrossegar a una guerra. I evadint el problema també podríem perdre Mahó. En fi: no som pas nosaltres els que hem de donar consells de diplomàcia naval a un Govern presidit per un almirall, però consti que tot fa pensar que Espanya no sap aprofitar mai les oportunitats per intervenir en la política europea, i que aquesta vegada, encara que només es tractés d'una limitació d'armaments entre França i Itàlia, Espanya sembla que havia de tenir un cert interès a seguir la qüestió molt de prop, a intervenir, a no ésser oblidada. Diplomàticament estem en una inferioritat manifesta al costat de qualsevol país balcànic. La política d'isolament ens ha anat ofegant.

Acontentem-nos pensant que ha estat resolt el conflicte més perillós de la política europea. Les possibilitats d'una guerra sembla que s'allunyen cada dia gràcies a la política de les negociacions directes i personals inaugurada de la guerra ençà.

V.

PONCHE Chaco

ENTONA EL COS

PER A LES NITS FREDES

NUTRITIU AROMATIC DELICAT

Després del teatre, prengui

PONCHE Chaco

Mirant a fora

El peixeter del rei

Comencem per declarar que el que conta aquesta anècdota és un escriptor americà, Don Marquis, amb el qual travem coneixement per primera vegada en aquesta ocasió. I després d'això, deixem-li la paraula:

«M'estava a l'hotel, amb el telèfon a la mà, esperant que a la central es tornessin a equivocar, quan vaig sorpendre una conversa que em va cridar l'atenció. Era un diàleg entre dues persones, una de les quals parlava autoritàriament i l'altra li responia amb obsequiositat. La primera feia una important comanda de peix. Em vaig entretenir apuntant-la en un paper. El peix havia d'ésser lliurat a les onze en punt al Buckingham Palace. A tres quarts d'onze, vaig creure'm obligat a interessar-me per un encàrrec que tant afectava la família real i, com que en la conversa sorpresa havia sentit el nom del proveïdor de peix, el vaig cridar per telèfon: «I què, aquest peix que he fet demanar? — vaig dir, recitant-li la llista apuntada al paper—. Encara no ha arribat. Esteu parlant amb el rei. On és el peix? Es que l'he de venir a buscar jo mateix a casa vostra?» En aquest moment vaig sentir un soroll com d'una caiguda. Evidentment, el peixeter del rei s'havia desmaiat.»

Eleccions presidencials

A Alemanya es preocupen de la futura elecció presidencial. Hindenburg fou elegit en 1925, per set anys, i com que el President s'elegeix per plebiscit, els candidats s'han de buscar amb temps.

La dreta havia pensat en el general Seckt, però els seus debuts polítics no han estat afortunats. Per això es pensa en la reelecció del vell mariscal.

En la recent Exposició Agrícola celebrada a Berlín, el diputat Wege saludà Hindenburg amb aquestes paraules: «Tenim la ferma esperança que, pel major bé de la pàtria alemanya, seguireu cap d'Estat durant llarg temps.»

Mahraun, gran mestre de l'Ordre de la Jove Alemanya, encara va més lluny: proposa, senzillament, que Hindemburg sigui president vitalici, idea que fins no és mal acollida en els medis republicans; un líder republicà troba què la reelecció no té res d'antidemocràtic, i cita l'exemple de Txecoeslovàquia proclamant Masaryk president per tota la vida.

Els murris, però, no s'estan de pensar que com que el mariscal Hindenburg és tan vell...

La sorpresa organitzada

El 18 d'aquest mes s'escau l'aniversari del naixement del mariscal Pilsudski. El president del Consell polonès, per tal de retre-li un homenatge nacional, ha fet imprimir cinc milions de postals amb el retrat i una curta biografia del dictador. Quatre milions d'aquestes postals seran repartits entre la quitxalla de les escoles de Polònia, i el milió restant entre la de les escoles poloneses de l'estranger. Només caldrà firmar-les, posar-hi un segell i trametre-les al mariscal.

—Serà una manifestació d'adhesió com no se n'ha vist mai cap — declara el coronel Slawek.

El ministre de Comunicacions ha rebut del Govern indicacions precises per al transport d'aquesta voluminosa correspondència.

El bo del cas és que amb això de les postals — que en parla tota la premsa polonesa — es vol donar una agradable sorpresa al mariscal.

La flauta de Frederic

Mentre als cinemes de les barriades populars de Berlín cada projecció del film nacionalista, El concert de flautes de Sans-Souci, *provoca manifestacions dels pacifistes, vet aquí que s'anuncia que la mateixa flauta de Frederic el Gran està en venda. El seu propietari, el príncep Friedrich Leopold de Hohenzollern, es vol desfer de tot un seguit de records històrics que guarda en el seu castell de Glienicke, prop de Potsdam; el més important dels objectes de la col·lecció sembla que és la famosa flauta.*

El segon dia de la subhasta, ordres superiors feren retirar la flauta, es diu que per intervenció de l'ex-kàiser. Segons altres rumors, el kronprinz havia fet amenaçar el príncep Friedrich Leopold amb l'assalt de la sala de vendes pels Cascos d'Acer, si gosava desfer-se d'un record del seu besavi. També es fa córrer que l'ex-kàiser havia ofert 2,000 marcs per la flauta, suma ben ridícula, més si és veritat que la Metropolitan Opera de Nova York estava disposada a pagar-ne 20,000 dòlars.

Però la qüestió encara no està arreglada, i sembla que no ho estarà fins que sigui closa la subhasta. Naturalment, el príncep Friedrich Leopold està convençut que vint mil dòlars a la butxaca valen més que una flauta dintre una vitrina.

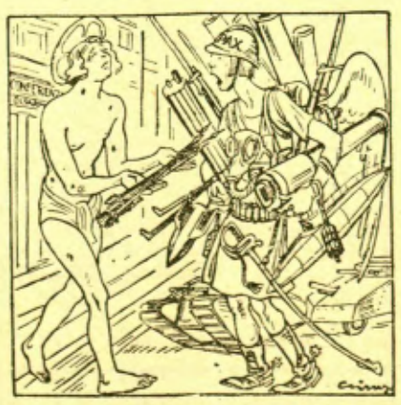

(La Conferència del Desarmament es celebrarà a Sant Sebastià.—Els diaris.)

Sant Sebastià.—Només et falten les meves fletxes!

(*Guerin meschino*, Milà)

Les reines de bellesa

Circumstàncies especials m'han col·locat en un bon lloc d'observació per tal de poder presenciar el curiós tripijoc ocorregut amb motiu de la recent elecció de la Reina de les Dependentes de Barcelona. Vàreig ésser dels que férem la tria de la primera reina, que ens sortí falsa, i dels que dissabte passat elegírem la nova sobirana, i no tindré cap inconvenient a intervenir la setmana entrant en la proclamació d'una tercera reina, si el cas, improbable, es presenta.

Dic això per demostrar que, en principi, les meves simpaties es decanten per aquesta mena de festes, petites fires de la vanitat i homenatge popular a la bellesa. Aquesta simpatia, però, no em domina fins al punt de privar-me de veure la part, diguem-ne poc feliç, d'aquesta llei de festivals. Com en les monarquies de debò, el tron de les efímeres reines de bellesa s'aguanta sobre un terreny encatifat de decepcions, de petits drames, de vulgaritat i fins de llàgrimes.

El jurat de la reina de les dependentes en funcions

* * *

Aquests concursos han tingut la virtut de fer florir, automàticament, dos gèneres de literatura. Un, el dels escriptors solemnes, els quals en tractar aquest tema es veuen obligats a treure la caixa dels trons de la moral i de les virtuts brillants. L'altre, el dels cronistes rabiosament brillants, manipuladors de les floretes tristes d'un estil ple de llustrina, que fan les delícies dels clients més conspicus de la literatura de barberia, de cirabotes i de sala d'espera de dentista.

Jo no sabria dir quin dels dos gèneres m'agrada menys. El dels burots de la moral té, si més no, el mèrit de limitar-se a aparèixer en unes fulles que entre moltes virtuts no tenen, precisament, la de la popularitat. En canvi, les cròniques dels periodistes brillantíssims us persegueixen pertot arreu, amb una constància digna de millor causa.

Arriba un moment que us arribeu a creure que tota la faramalla de les reines de bellesa, els seus somriures i els seus somnis d'ésser *vedettes* de Hollywood, formen part d'una fabulosa organització privada de les revistes en rotogravat. Hi ha motius per sospitar que sense la premsa gràfica i sense les frases olioses que parlen de *la tez morena*, de *los ojos negros como azabache* i dels inevitables *dieciocho abriles*, la moda de les belleses oficials optaria per evaporar-se en un núvol de grisor i d'indiferència.

* * *

Va resultar que la Reina de les dependentes que fou elegida el dimarts de Carnaval, no era dependenta, no es deia el nom que havia declarat i no diré que l'endemà els resultés lletja, perquè això seria extremar la nota. Aquestes irregularitats foren considerades suficients per desposseir-la del càrrec. Hom li llevà la corona, les senyoretes de la Cort d'amor li llençaren els rams als peus i la comissió organitzadora l'obligà a tornar un abric de pells que era el distintiu més evident de la seva reialesa.

Entre homes, un drama d'aquest ordre sol acabar, de vegades, amb una revolució. Entre dones, el perill és molt més gros. Esgarrifa només de pensar el tema de conversa que això proporciona a les nombrosíssimes indignades...

El fet és que dissabte passat vàrem elegir una altra reina. Una dependenta indiscutible i bonica com un sol. Com a primera providència, hom la féu seure en aquell tron del Romea que surt en totes les obres d'En Bonavia; després vingueren els fotògrafs, els quals feren una despesa incalculable de magnesi; després els aplaudiments, les flors, l'abric de pells i els periodistes de l'interviu.

* * *

El cronista brillant es col·loca davant de la reina amb un aire condescendent de protecció. Com aquell qui no diu res, li passeja per davant dels ulls el programa de meravelles que han de sortir d'aquella conversa. La reina sol estar positivament esverada i, en aquest punt dolç, el periodista li pregunta «què ha sentit en el moment que l'han proclamada».

L'experiència demostra que en aquest moment històric, les reines de bellesa no senten absolutament res. Almenys, no n'hi ha hagut mai cap que respongués satisfactòriament a la pregunta. Aleshores, el periodista insisteix amb un to de confessor que es fa càrrec de tot.

—*¿Emoción? ¿Ganas de llorar? ¿O de reir?*

La reina s'agafa a aquest salvavides i diu que ho ha sentit tot a la vegada. I el periodista va desembolicant la troca de l'interviu. El cinema, el promès, les lectures preferides...

Feina inútil. Les reines de bellesa ja fan prou amb ésser boniques perquè encara hom els reclami opinions sobre la vida. Jo proposaria un interviu *standard*, el qual no crec que cap reina es negués a signar. Altrament, les coses ja van una mica així. Mentre no canvii el periodista que les interroga, totes les belleses pensen igual. Perquè, a còpia de repetir el tema, el cronista brillantíssim assimila d'una manera alarmant la mentalitat de les reines.

* * *

Després, hi ha la família de les reines. Uns pares, unes mares i uns germans que viuen uns moments d'una emoció sols comparable a la del dia de la primera comunió. Els pares de les reines solen ésser uns senyors tristos que no s'atreveixen a exhibir llur gloriosa complicitat amb la festa que es celebra. En canvi, les mares ploren amb un ull i amb un altre riuen i es deixen felicitar copiosament per uns joves d'allò més simpàtics. Els germans són els que fan el paper més incòmode del festival. Tenen la sensació que la part d'enhorabona que els pertoca és d'una legitimitat ben dubtosa. Pressenten que el feliç esdeveniment contribuirà a esborrar, per una temporada, llur personalitat en el si de la família.

I no parlem de les noies decebudes que s'havien fet la ilusió que serien elles les que sortirien fotografiades a *Estampa*.

JOSEP MARIA PLANES

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

LES LLETRES

Ulls que comencen a veure-hi

Conte inèdit de JOAN MINGUEZ

Ha entrat al cosidor sense que ella se n'adonés, i la sobta pensativa, l'esperit absent de la tasca frívola en què entreté les mans. El capell a la mà, dubta si cridar-la o anar-se'n sense interrompre la seva divagació. Opta per sorpendre-la d'esquena i, sense avís, besar-la a la nuca.

—Lluís!

—Oh, no, mamà, sóc jo.

L'equivocació les fa somriure totes dues. Dos somriures ben dissemblants, però. Hi ha en el de la mare la confusió de no haver sabut identificar a cegues aquella besada. El d'Amèlia ha tingut tres fases: ha començat amb un enriolament victoriós. Després l'ha enterbolit el pudor d'haver sorprès una intimitat paternal. Una indulgència per aquest innocent esplai ha revifat el somriure que s'esvaïa ja.

—Vaig un moment a veure l'Eulàlia. El nen li fa llit.

Després d'una pausa:

—I tu, mamà, no vas a cal metge, avui? Per què? Has de tenir-hi compte. L'altre dia mateix, la Rosés em va explicar que el seu oncle també en va tenir un d'abscés, i...

Ernestina la deixa que treni el seu xerroteig. Un instant l'ha burxat la sospita d'un fingiment, però tot seguit se l'ha allunyada. No. Amèlia té setze anys, però és ben ingènua; cap enamorament, encara, no interromp entre elles aquesta cordialitat, aquesta relació tan confiada que mou els transeünts a imaginar-les germanes i a galantejar de vegades la que prenen per germana gran.

—Jo, de tu, aniria a consultar el metge dels Rosés. Ells en van quedar tan contents... No m'escoltes, mamà? Estàs tota capficada, avui.

Ernestina se l'ha mirada amb una vaga recança i acaba per desviar els ulls.

—Què et passa? M'alarmes tota; per què no m'ho vols dir? Si no et trobes bé...

Tan pueril, tan ocellívola i, ensems, tan «dona gran»... I aquesta escena a afrontar, que tant li dol! Si pogués, almenys, imaginar quina serà la seva reacció... L'ha posada al món, l'ha pujada al seu costat en una intimitat sense reserva, i ara, de sobte, s'adona que en el cos de sa filla s'ha anat formant una altra dona, que deu tenir unes idees pròpies, unes sensacions pròpies...

—Justament, Amèlia, dies ha que volia parlar-te.

La torbació se li resol en un ennuegament. Per dissimular-la, reprèn la labor i parla amb una veu lenta, l'esguard llunyà.

—No voldria que poguessis suposar-hi engany. Res d'això. Es ben cert que a la primeria tant el teu pare com jo vàrem creure en un abscés. Era tan imprevist, tan inesperat, comprens? T'ho asseguro. Després... el metge ens va desenganyar. Ja pots imaginar-te, doncs...

Amèlia s'ha acostat més a ella, li ha enllaçat el coll amb el braç i la mira sollícita.

—Mamà, no entenc bé què vols dir.

Aleshores, ella, puntuant els mots:

—Filla meva, significa que tindràs... un germanet. O una germaneta, potser.

—Tu, mamà?

S'ha incorporat i, d'instint, s'ha allunyat d'ella. Ha estat una revelació tan brusca, que només ha pogut formular aquests dos mots. Tantes sensacions se li aglopen alhora que la reflexió li és impossible; no arriba a experimentar sinó, damunt de la sorpresa, un sentiment dolorós, com una angoixa que li clou la gola.

—Us estimo tant a tots, Amèlia! Res no ha de canviar entre nosaltres. Un petitó ens ajuntarà més encara. Oi que també l'estimaràs? Em promets que l'estimaràs, filleta meva?

La noia ha enrogit. Unes ganes de sanglotar la convulsionen. Lentament, els ulls a terra, es dirigeix a la porta sense dir mot.

Un accent suplicant:

—Amèlia!

Però ella ja és fora. Ernestina l'ha deixada marxar sense valer-se de l'ascendent maternal; no submissió cega, ans comprensió afectuosa era el que ella anhelava d'Amèlia. Més: aquest cop de porta no fa sinó accentuar el sentiment de culpabilitat que setmanes ha la turmenta. No, ella no tenia dret a aquesta maternitat tardana; és un tort involuntari, amb moltes justificacions, però un tort. Sense explicar-se-la lògicament, admet la reacció de la seva filla. La pròpia feminitat li fa acatar aquest veredicte mut.

Això la té apesarada. Perquè d'ençà que s'ha sentit estatge d'una nova vida, la seva tendresa per a Amèlia no ha fet més que créixer, en compte de sostreure'n la part que correspon al nonat. El seu món afectiu ha esdevingut illimitat, sense fita. Tota ella és sentiment, tota ella vibració amorosa pel marit, per la filla, pel que vindrà. Lluny de sofrir enuig per aquest asserviment, per aquesta victòria masculina que la concepció suposa, la penetra una tendra gratitud pel marit que, amb l'embaràs, ha fet palesa la joventut corporal d'ella. No sols als ulls dels estranys, sinó als propis, aquesta maternitat consagra llur mútua passió. Es sent com un fruiterar assaonat, en plena esponera, al qual escau encara l'expectació del pervenir i no la platitud d'una vellesa tota prevista. Joia, en un mot, joia de sentir-se prou bella encara per a encendre el desig i prou forta per a fer-lo fructífer...

* * *

Amèlia no sabria dir com ha sortit de casa. Una visió tèrbola li entelava els ulls, i ha travessat el carrer d'esma, sense parar ment als avisos del tràfic. La pròpia indefensió l'ha protegida. Cap conductor no s'ha atrevit a increpar-la, cap cotxe a malmetre-la. I ella avança carrer amunt, sense poder analitzar la seva torbació, sense poder redreçar el meandre dels seus sentiments. Angoixa, només, i una viva pruïja als ulls, que rebutgen el plor.

La seva infància havia decorregut en aquella atmosfera de nina preciosa de les llars dels unigènits. Com que els seus capricis foren sempre enraonats, mai no la contrarià cap refús; per això, en arribar a l'adolescència, la seva actitud enfront de la vida fou d'un optimisme orfeònic. I aquesta primera decepció basta per a esfondrar-ho tot.

Havia estat tan dolç de monopolitzar l'afecte dels pares, de sentir-se centre de gravitació del món familiar! Una veu mesquina, dintre seu, li delata els perills d'aquesta intrusió, la minva d'afecte que per a ella en resultarà. L'infant és abassegador; infant vol dir tendresa, carícies, sollicitud constant...

En adonar-se del seu egoisme, l'instint li desvia el tomb dels retrets. No, cap animadversió contra l'innocent; sols la contrarietat de veure dissipada la diafanitat domèstica. Entre ells tres, fins ara tot havia estat simple, pur. Si mai la imaginació la dugué a maliciar una relació sexual entre els seus progenitors, se l'havia esquivada sempre. Ara ja no podria, hi hauria aquell nou-vingut per a recalcar-ne l'evidència. Tot d'una se li fan entenedores escenes que la seva infància registrà sense control, quan ells dos aprofitaven, per a acariciar-se davant d'ella, el pretext de fer-li festes.

Adhuc les faccions maternals, on sempre llegí bonesa i tolerància, ara li apareixen sota una llum més adusta, just ara que són més maternals que mai. Es desploma, ensems, el prestigi que a casa es respirà sempre pel pare, per l'home que amb la seva laboriositat els assegura una vida benestant. Inconscientment, en l'esperit d'Amèlia, l'home bondadós encarna una imatge boirosa dels seus pesombres, i en va precisant els trets: el sàtir peixit de poncellatges, el monstre devorador d'allò que és tendrament, delicadament femení...

* * *

Davant de la casa on viu Eulàlia, ha vacillat un moment. Tem que l'expressió del rostre la traïrà, que tothom llegirà el neguit en el seu posat, i que ella no sabrà conservar el secret. I està decidida a no descobrir-lo, esperarà que els altres n'esdevinguin coneixedors per distint conducte; si ella parlés, té por de no poder reprimir la seva amargor, que un estrany no compartirà.

Altres dies, el llindar, els esglaons, la gent de la porteria semblaven acollir joiosos la seva visita, com si amb la seva jovenesa entrés un raig de sol. Avui tot li apar esquerp, eixut de cordialitat. Fins i tot el timbre ha tingut una vibració somorta, greu com el posat de la serventa que ha vingut a obrir.

No, no era ilusió del seu esperit apesarat. La tia l'ha acollit plorosa, amb els braços oberts, i l'ha acompanyat en silenci a la cambra de Quimet. Però no hi ha l'infant, que saltironejava en veure-la entrar, i li reclamava joguines. Només hi ha la llòbrega grogor de la cera, i una Eulàlia demudada pel desesper, que sanglota davant de la tendra despulla, la mà crispada damunt el drap funeral...

Amèlia no ha pogut més. El xoc fa desbordar tota la tristesa, tota l'amargor que duia a dintre; unes llàgrimes càlides, copioses, li aflueixen als ulls. I plora llargament, a cor obert, per primera vegada a la vida, d'un plor que escombra egoismes i mesquinesa i ho consumeix en el seu fogueral purificador...

Què componen els seus recels davant de la majestat del dolor, davant d'aquesta presència invisible, que humilia l'esperit en acarar-lo amb el no-res! T'esgarrifaves, oh, Amèlia, davant d'un adveniment perquè ignoraves la tràgica grandesa del comiat, perquè encara no havies realitzat què hi ha de singularment preciós en una vida! Fins que t'ha escaigut d'estrènyer contra el teu el pit saquejat d'Eulàlia, fins que els sanglots d'ella han començat a semblar-te teus...

Quan, en vesprejar, ha abandonat aquella llar, els llums de la ciutat i l'agitació del carrer li han aparegut vius, buits d'objecte. Una gran serenitat l'envaeix a poc a poc; amb la melangia, li arriba una lucidesa que no s'hauria sospitat mai. La mort li ha revelat allò que compon la grandesa dels sentiments maternals: l'expectació i l'angúnia, les petites joies i els grans dolors. Tot i que la mort de l'infant l'ha trasbalsada profundament, es reconeix no susceptible encara d'un tal patetisme, d'una tan absoluta desesperança com la que ha llegit en el rostre de la mare de Quimet... Comença a percebre que darrera dels sentiments, que ha vist manipulats fredament com a banals convencions en les converses, hi ha un escalf d'humanitat que els confereix una grandesa real, quelcom que ella no ha penetrat perquè és una poncelleta tota perfum, que les abelles no han fiblat encara.

I arriba un moment que la visió de les dues maternitats conflueix en el seu esperit: la mare de Quimet i la mare d'Amèlia s'hi fonen, i l'escreix madur de l'una harmonitza i compensa la juvenil mutilació de l'altra. I en resulta una essència maternal tan pura, tan incontaminada de sexe, que Amèlia es sent empesa cap a uns braços acollidors, amb un crit de penitent tendresa:

—Oh, mamà, si jo hagués sabut!

POESIA

RACINE I VALÉRY

Encara estem buscant la definició de la poesia. Henri Bremond, que és de l'Església i de l'Acadèmia, cosa que augmenta el seu mèrit d'escapar-se dels dogmatismes, prova d'ajudar-nos-hi. Les seves notes sobre la iniciació poètica que s'aixopluguen sota aquest doble rètol: *Racine et Valéry* (Grasset), comprenen uns assaigs sobre la poesia al segle XVII i el discurs que el confessor dels poetes pronuncià a Uzès per a la inauguració d'una placa destinada a recordar el sojorn de Racine, home de l'Illa de França, en aquell paisatge gairebé galileu. Henri Bremond, com Valéry, han volgut, crec, sustreure la poesia al lirisme, de por que el vici de l'eloqüència comú a llurs pàtries: Provença i Llenguadoc, anomenat eloqüència, no continuï impregnant talment la poesia que arribi a semblar un molí de vent davant dels ventiladors elèctrics del nostre modernisme. Mentre que és patent que Valéry ha cercat pel cantó de Góngora el secret de la destillació sintàctica de les idees, Henri Bremond — que deu tenir una mica de por del frenesí religiós castellà— demana al contrari mateix de Góngora, Racine, la seguretat que la poesia francesa pot assolir un vigor sintètic tot restant quasi familiar, quasi una aparença de prosa. Sens dubte per fer-nos oblidar la declamació de la Comèdia Francesa (que transforma Racine en un diputat radical-socialista) l'Abbé Bremond vol acostar-nos al monstre de l'eloqüència, fer-nos-el tocar amb la mà, a fi de persuadir-nos que no és pas tan temible. Ens amaga que abans l'ha lligat amb les cintes d'una dialèctica subtil i misericordiosa. I en una teoria evidentment impregnada de Loyola, reprotxa al braser ardent que és Mauriac de voler trobar en l'obra raciniana el reflex dels sentiments viscuts, mentre que ell ens proposa d'acceptar la poesia com un esforç de vida superior a l'existència real. Això seria en suma el més desinteressat dels *exercicis espirituals*, puix que pot acabar en un pecat i que en tot cas la poesia no ens garanteix pas la salvació de la nostra ànima. A menys que no hi hagi en tot això sinó el desig d'assegurar una herència antiga al que sembla ésser el principi de la poesia valeriana: la dissociació de la sensibilitat i de l'esperit? De totes maneres, hi hauria com antecedent a Valéry: Racine. Ximena, qui ho hauria dit? Elvira, qui ho hauria cregut? Dient això, passaríem a Corneille, cosa que ens fa canviar de tema.

"ELS HOMES"

Car hom es pregunta de vegades si sota aquesta discussió sobre la poesia, no hi ha també una discussió sobre l'heroisme. Esser poeta fredament i heroi per reflexió (malgrat la reflexió!), són dues accessions al sublim gairebé parentes. Hom ho veu bé en la peça de l'antic allistat voluntari, Paul Vialar, *Les Hommes*, representada pels Pitoeff. Ni *Marsellesa* ni soroll de bastidors. Un film sobre l'escena: la mobilització, la retirada, l'anunci desconcertant que els diputats han fugit fins a Bordeus, el Marne, la inconsciència del soldat que és el peó d'un invisible escaquer. No ha cregut que participés a una victòria. D'ara endavant, en la guerra de les trinxeres, no hi ha més que un home. Es un document. Hom es plany potser que no hi hagi una volada lírica. Però és que el lirisme del nostre temps està en l'acció. Ja no volem més eloqüència. Realisme? La tragèdia grega autèntica en vessava. Els antics posaven l'exaltació poètica en la representació d'un estat superior al normal i vers el qual ells es sollicitaven. Avui el nostre sentit confortable de la poesia vol que l'extreguem com un record reflectit d'un esdeveniment passat. Es, doncs, una fruïció tranquilla, un repòs d'una existència massa turmentada (d'on l'acceptació del meravellós, que va fins a l'absurd seductor de certs sobrerealistes), sempre un esforç cerebral, com un correctiu de la sensació. L'horror de la guerra que ens ha mostrat Paul Vialar, és un horror poètic, puix que quan l'antic combatent desmobilitzat no reconeix més, deu anys després, el germà d'armes de cinc anys de perills i hi veu un ciutadà separat d'ell per les barreres socials de la vida civil, l'ex-actor del drama de la guerra arriba a exclamar que el temps d'aquesta era el bon temps. Es girant-se cap al passat que els nostres contemporanis troben el lirisme. Aquesta obra resulta remarcable perquè és humana i feixuga de poesia malgrat el seu verisme.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

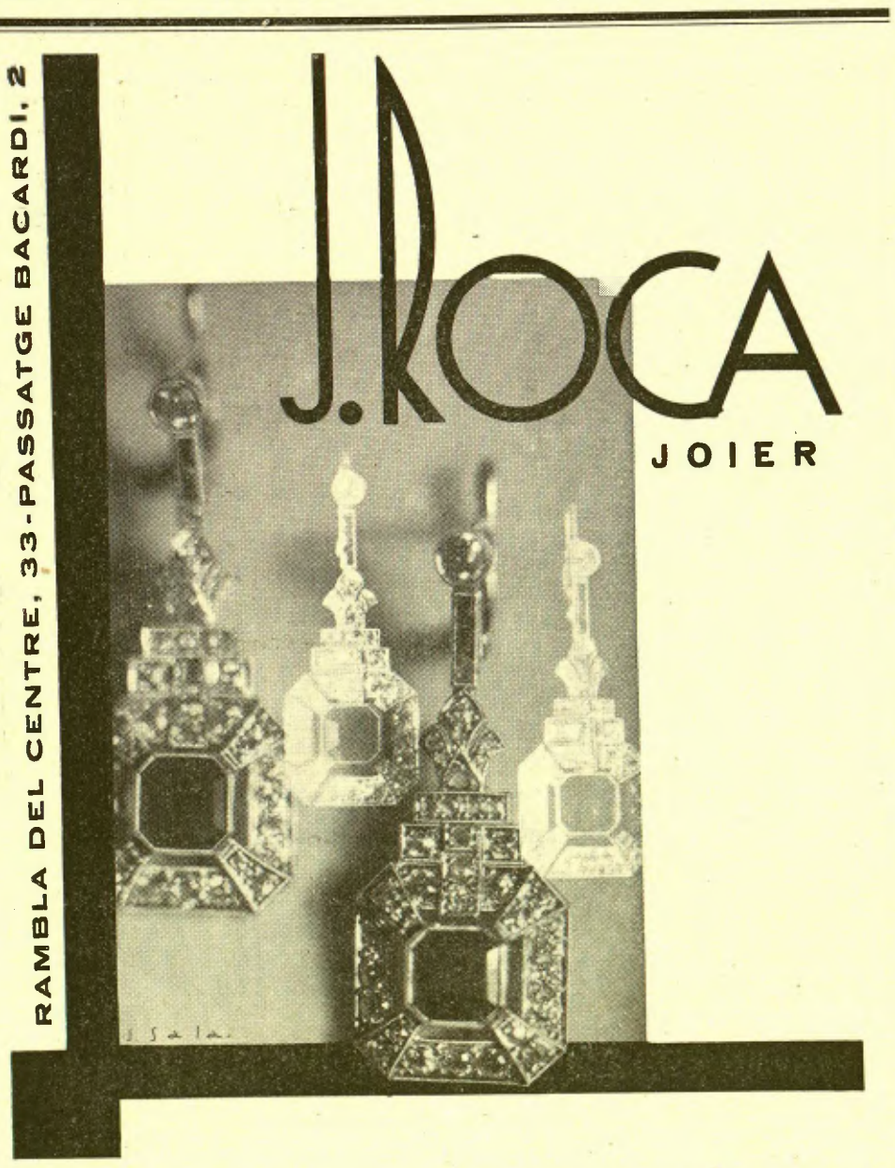

"ORTOPEDIA MODERNA"
Fill de B. CARCASONA
Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10916
Casa fundada en 1875
Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns
Cotilles Ortopèdiques
per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena
Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

Obres d'Arquitectura, Escultura, Pintura, etc. Antic i modern
Llibres d'Art BANYS NOUS, 5 Telèfon 20542

Què és la neurastènia?
Els excessos de tota mena, els disgustos i contarietats donen lloc a una debilitat del sistema nerviós, que es tradueix en insomnis, falta de gana, vertígens, malestar, símptomes tots de neurastènia, que són vençuts amb tanta major rapidesa com més de pressa és atacat el seu origen amb l'enèrgic reconstituent FOSFO-GLICO KOLA DOMENECH, que en pocs dies torna el benestar i els desigs de viure

Acaba de publicar-se:
La senyoreta Elsa
de A. SCHNITZLER
Traducció
de JOAN ALAVEDRA
Preu: 3 pessetes
Administració i venda:
Llibreria Catalònia
17, Plaça de Catalunya, 17

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics
Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"
BARCELONA
Mallorca, 232
Telèfon 73013
CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA
PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

I EL TEATRE

LES ESTRENES

"La Perla Negra", de Josep Maria de Sagarra, al Novetats

Josep Maria de Sagarra, malgrat el que molta gent s'arriba a pensar i malgrat totes les seves temptatives per fer-nos-ho creure, és tot el contrari d'un cínic o d'un desvergonyit.

Si nosaltres donéssim a la paraula «romàntic» el mateix significat que molts li donen, diríem del nostre poeta que n'és un. Però amb tot i que allò que caracteritza de cap a peus el teatre i fins tota l'obra en general de l'autor de *La Corona d'Espines,* és un conjunt de qualitats que ens acosten més al romanticisme que no al classicisme, ens estalviarem de donar-li aquell apellatiu que, si bé serviria per entendre'ns de pressa, el sentit excessivament unilateral que hom li ha donat s'aparta massa del que pròpiament té perquè el puguem usar sense escrúpol. En veritat, tan romàntic és el materialista, el groller i el vil, com aquell que és excessivament idealista, delicat i sensitiu. Definirem, doncs, Josep Maria de Sagarra amb un mot que, encara que vague, expressarà millor el nostre pensament: Sagarra és un sentimental; un sentimental com una casa.

En *La Perla Negra* Sagarra ha posat la pompa sonora i turgent dels seus versos al servei d'uns sentiments nobles i humaníssims que han de trobar ressò immediat en el cor de tota la gent honesta del nostre públic. Es clar que en cap de les seves creacions anteriors Sagarra no ha defensat mai la vilesa i la maldat, però li ha esdevingut tantes vegades que la veu d'uns sentiments elevats i dignes ha desfermat el trasbals i la confusió en l'ambient on l'acció es descabdella; el personatge que representa l'honradesa i la veritat ha fet tantes vegades d'*estripa-cuentos*; aquells mateixos sentiments s'han mostrat en tantes ocasions amb un llenguatge massa cru o massa directe per a les oïdes d'aquella mateixa gent honesta, les reaccions de la qual són tan estranyes; que quan aquests sentiments no es presenten en aquesta forma, quan en comptes de portar trasbals i desori en el medi on sobrevenen, actuen precisament tot al contrari, provocant-los en l'ànima dels protagonistes, quan en lloc d'apellar a la rebellió criden a la fidelitat, és una novetat que val la pena d'ésser senyalada.

Sagarra en aquesta obra s'ha proposat, i ha resolt d'una manera límpida i segura, potser el més gran problema que s'hagi posat mai en la seva carrera teatral. Els tipus dels seus personatges continuen essent els mateixos de sempre; no deixa de donarnos una col·lecció de ties xafardères i de vells més o menys ridículs com a cada nova comèdia que ens ofereix; però aviat veieu que les vies de l'acció són força més complicades, que els sentiments que en ella bateguen són alguna cosa de nou, que han guanyat en profunditat, que són treballats d'una manera més greu i més sospesada.

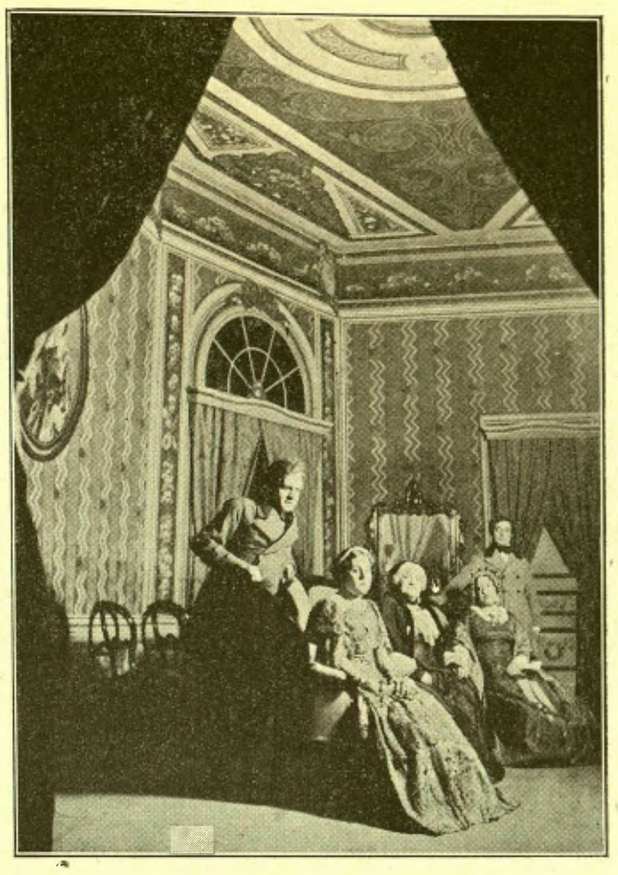

Una escena de «La Perla Negra»

En aquests sentits podem dir que Sagarra ha superat les seves produccions anteriors. Quant als altres aspectes, el poeta és el mateix de sempre: l'excessiu automatisme dels seus versos el porta moltes vegades a expressions i recursos de no massa bona llei, amb els quals—i que ens perdoni—no seria de més que fos una mica més exigent. La qualitat del conjunt no hi perdria pas res.

Allò que comença amb el to d'una comèdia lleugera i graciosa en les primeres escenes del primer acte, va prenent força dramàtica i intensitat en transcórrer l'acció, la qual de vegades—encara que no sovint—sembla que es deixati una mica. Els tipus que se'ns han presentat, en anar veient-los i sentint-los, se'ns dibuixen i se'ns concreten. El diàleg de Leocàdia i de Ferran en el primer acte ens situa ja de ple en el camí que ens portarà ja a allò que és el conflicte de l'obra—el qual ens ha iniciat primer la conversa entre Ferran i Albert—, conflicte que es cabdella rigorosament fins arribar al lliurament de *la perla negra* per part d'Albert a Maria Antònia al davant del mateix Ferran, el seu marit, que és una de les millors escenes del segon acte. Però allà on Sagarra s'ha lluït d'una manera magnífica és en el darrer diàleg entre Maria Antònia i Albert, profund, viu i riquíssim. Quant a l'acabament, sense sap truculència i d'una agudíssima ironia, és una de les coses de més finor que hem vist en el nostre teatre.

Entremig hi ha un grapat d'escenes accidentals amb un regust de cosa bona de debò, com la del senyor Magarola amb la serventa, que és deliciosa, les interpellacions de la tia Ursula a Maria Antònia i el seu diàleg amb Leocàdia.

La presentació, encertadíssima i acurada en tots els detalls, tant en decorat i en mobiliari com en els vestits—1850—, tot apropiadíssim i oferint un bellíssim conjunt. Es una presentació amb la dignitat de la qual no estem acostumats.

La interpretació, correcta per part de tots. Hem d'assenyalar, però, especialment — a part de les senyores Fornés, Morera, Baró, etcètera, i els senyors Galceran, Gòmez i Gimbernat, el qual trobem que potser apallassa massa el seu tipus—, el senyor Torrents, que ens donà un Albert de molt bona qualitat, particularment en l'expressivitat i matisació del seu darrer parlament, que representa un veritable *tour de force.*

JOAN CORTES

mobles
urrutia
dormitoris, menjadors, rebedors, etc.
pisos complets des de 1.000 pessetes
facilitat de pagament a preus al comptat
carme, 14
(tocant a les rambles)

Poesia en el teatre i teatre poètic

Hi ha un tema molt interessant a revisar a la llum de les darreres aportacions de la literatura dramàtica: el tema de la presència de la poesia en el teatre.

D'antuvi, la possible pregunta prèvia no ofereix pas cap mena de dificultat. Poesia i teatre són dues coses perfectament compatibles. Poden citar-se—vegi's qualsevol manual—alts exemples de teatre poètic.

I bé: cal analitzar—rellegir—aquest teatre. Estudiar la presència d'aquest lirisme dins de l'acció dramàtica. I sorpendre els resultats d'aquesta fusió.

Hi ha un concepte clàssic del teatre: el teatre-acció. Tot en l'obra escènica—del Siscents espanyol, anglès i italià, per exemple—tendeix a un dinamisme. L'escenografia no existeix; la diuen—*la posen en moviment*—els personatges. A les primeres escenes de les obres clàssiques els personatges fan allusió al lloc on es troben. Es freqüent sentir-los dir: «Ja hem arribat a la casa», o bé: «Aquest és un bell jardí». L'ambient és una creació de la paraula. L'escenografia plàstica té un interès evidentment secundari.

Tot això, però, se'n va en orris per l'adveniment del Romanticisme. El Romanticisme substitueix la *paraula* de l'actor per l'*acotació* de l'autor. Per comptes d'atorgar a la paraula del personatge la valoració dramàtica de l'ambient, és l'autor qui el sotmet a una atmosfera; a un *medi.* (Per exemple, hom troba minuciosament assenyalats: clars de lluna, fressa de vent, aire de tempestat, salzes i xiprers, llamps i trons). El Romanticisme atura l'acció. La multiplica en *quadros plàstics,* amb tendències a l'apoteosi. Li pren dinamisme. L'efecte poètic mata l'efecte dramàtic. La poesia — el lirisme — resulta — en últim terme — perjudicial a l'acció.

Això es veu molt clarament estudiant un fenomen molt interessant del teatre clàssic castellà: la influència del gongorisme. Hom pot, en efecte, arribar a la següent conclusió: major quantitat lírica, igual a menor qualitat dramàtica. Quan el dramaturg posa en boca d'un personatge una sèrie de conceptes lírics, unaària de lirisme encès, el resultat poètic pot ésser—*independentment*—molt bell; però l'acció dramàtica sofreix un collapse; mor.

El percentatge de gongorismes — d'àries líriques—és més gran com més petita és la intensitat dramàtica.

Actualment succeeix el mateix. I bé. Cal precisar una actitud crítica: *la intercalació de motius lírics en una obra dramàtica pressuposa una traïció.* Es un subterfugi, una hàbil maniobra per a conquerir—*per un altre camí*—l'espectador. I aquesta afirmació meva pot convenir a totes les tendències de l'actual *teatre poètic*: pot convenir a Rostand, a Marquina o a Josep M. de Sagarra, tant com a García Lorca o Alberti.

No. L'interès dramàtic deu obtenir-se sense abandonar els elements dramàtics propis.

«Hamlet», posat en escena per Gordon Craig

Es una elemental exigència que devem formular, màxim avui que es postula un enèrgic destriament entre els gèneres, i que es refusa, per sospitosa, qualsevol intervenció de les coses extraartístiques en l'art; qualsevol còpula confusionista entre les arts.

Aquestes són les exigències que calia fer evidents davant la intervenció de la poesia en el teatre. Ara bé: cal dir que el teatre poètic és, de fet, l'antítesi de tot això. Ací la poesia neix precisament de l'acció per una evasió de les coses quotidianes—«poesia, diu Ortega y Gasset, és defugir el nom quotidià de les coses»—vers el somni—teatre sobrerealista—, vers la irrealitat—teatre fantàstic—o vers el sublim per una concepció grandiosa de la Humanitat.

Teatre poètic; però no poesia—empeltada—en el teatre.

GUILLEM DIAZ PLAJA

"MIRADOR" TEATRAL

Un Macià per altre

Una nit que al ja difunt Teatre Líric Català feien *La Legió d'Honor,* es presentà a la porta de l'escenari un senyor petitó, amb barba, que va demanar per veure un actor.

—Qui li diré?—va fer el porter.

—El senyor Macià.

La nova va córrer amb rapidesa per l'escenari. Tothom l'anava a veure i el saludava, actors, tramoistes, tafaners. A l'Administració ja es parlà d'organitzar una funció en honor seu.

Després es va descobrir que es tractava del Dr. Macià.

L'endemà explicaren l'erro a l'autor de l'obra, En Víctor Mora.

—Ja ho sabia que no era En Macià—va dir amb aire desmenjat.

—Per què?

—Perquè el primer a qui hauria vingut a saludar hauria estat a mi.

Una altra confusió, encara

Segona edició del fet, però si la primera fou espontània, aquesta ja era combinada. S'havia de representar *La Falç.*

S'avisà En Macià. S'avisà En Ventura Gassol. A l'Administració es passaren tota la tarda telefonant a les societats republicanes i catalanistes comunicant-los la notícia. A la representació coadjudaven els cent homes d'En Fontbernat.

Al teatre hi havia poca gent, però tothom esperava l'Avi. Tot d'una entrà un senyor acompanyat d'uns quants amics. El públic s'alçà dret i es posà a ovacionar-lo. Els cent homes d'En Fontbernat també. Aquell senyor, calb i amb bigoti retallat, volia amagar-se.

Va resultar que era el pare d'En Manuel Blancafort.

Galimatias

Un amic nostre ens tramet un programa dels «Amics de l'art i de les lletres», de Sant Feliu de Llobregat, els quals, influenciats pels mètodes de publicitat cinematogràfica, «presenten a l'eminent dramaturg n'Ignasi Iglésies en *La llar apagada*».

La presentació és feta amb els següents mots: «*La llar apagada,* és una obra en què la bondat s'eleva a element primari, la bondat a més d'ètica, també és estètica, així, gràcies a aquesta bondat que amara l'obra, *La llar apagada* causa una profunda impressió en el públic.»

Recomaníem als «Amics de l'art i de les lletres», de Sant Feliu, que no fessin presentacions amb aquests termes, car s'exposen que el dia que veiem l'interfecte, no sapiguem de qui es tracta.

Coincidència

No sabem si per mitjà de pràctiques esperitistes o bé sobrerealistes, l'altre dia Shakespeare féu una aparició a la Societat d'Autors. Com fos que havia llegit en una cartellera dels teatres barcelonins que al «Romea» representaven *La mare de Hàmlet* i al Poliorama *Las hijas del Rey Lear,* l'home pretenia cobrar el tant per cent que correspon a la família.

LA MUSICA

Segon concert Conxita Supervia

El segon recital de Conxita Supervia al Palau de la Música Catalana, va superar encara en brillantesa l'èxit del primer. Es un art tan ric de facetes el de l'eminent diva catalana, que el públic arriba a l'última peça de la tercera part d'un programa tan extens i variat com ho era el de l'altre dia, i s'adona perfectament que podria seguir escoltant-la indefinidament sense acabar de fer el tomb de les possibilitats d'aquesta artista extraordinària.

I és que l'encís més pur de l'art de la nostra cantatriu no radica ni en la qualitat del material vocal, ni en la perfecció d'una tècnica que, com en tots els intèrprets de categoria, acaba per passar desapercebuda, de tan justament com és aplicada al seu fi veritable, i arribeu a trobar que és la cosa més natural del món que això sigui així i no d'altra manera. Però, és clar que, en realitat, és la cosa més «antinatural» del món, i que el «prodigi» comença a produirse precisament a partir del moment en què emoció, bellesa del material i tècnica van perdent el seu pes específic propi i deixen volar lliurement l'esperit.

Conxita Supervia és al pol oposat del que en podríem dir la cantant «natural», que és el tipus més generalitzat i més freqüent, tant a l'escena com a la sala de concert. Per cantant «natural» entenc aquella en la qual les dots de natura, la noblesa del material vocal i la perfecta explotació d'aquest material són el pes més gros que l'artista posa a la balança. Cal no oblidar que l'emoció fisiològica de la veu humana noblement timbrada i jugada sense noses pot ésser tan forta, que en molts casos arriba a desarmar el sentit crític, i el gros públic, sobretot, acaba per confondre aquesta emoció natural amb l'emoció estètica.

L'art de Conxita Supervia, al contrari, és tot intelligència, intenció i matís. Ella no fia mai res a l'esclat de la veu ni als recursos d'un virtuosisme banal. Es en la manera de dir i en la manera de subratllar la dicció amb el gest, que aquesta artista fa de cada una de les seves interpretacions una creació inimitable, guiada sempre per un sentiment molt segur de l'estil i per un bon gust infallible.

L'oïda més sensible al matís que a la puixança, i massa sovint castigada per les truculències de l'exhibicionisme vocal, li agraeix ja d'haver desplaçat tota la gama dinàmica vers el registre feble. Per això, encara que jo no he sentit mai la nostra diva a l'escena, em sembla a la sala de concert la cantatriu «da camera» ideal. La seva tònica natural és un *mezzo-piano* d'un volum harmoniós i d'una qualitat admirable; i el fet de fer-se molt més extensa i més rica de termes l'escala dinàmica vers el *piano* que vers el *forte,* és una prova palesa de la rara sensibilitat i de la fina cultura vocal de l'artista.

Conxita Supervia va triomfar plenament en cada una de les peces d'un programa ple d'amenitat i d'imprevist, fent prova de la més exquisida musicalitat en el domini dels estils més oposats. El públic no es va cansar d'ovacionar-la i de demostrar-li la seva admiració amb un entusiasme que poques vegades hem presenciat. Alexandre Vilalta fou un col·laborador ideal. No es pot demanar més flexibilitat ni més qualitat pianística que la que tingué la tasca exemplar d'aquest artista.

ROBERT GERHARD

Teatre Català Novetats
Companyia catalana, direcció: CARLES CAPDEVILA
Avui, tarda: la famosa obra de FOLCH I TORRES,
La Ventafocs
Nit, i cada nit, el darrer gran èxit del poeta JOSEP MARIA DE SAGARRA,
La perla negra
Es despatxa a Comptaduria

Teatre Català ROMEA
Companyia catalana VILA-DAVI
Demà divendres, a un quart d'onze: BENEFICI de la primera actriu MARIA VILA amb la estrena de
ROSA DE LIMA
la novel·la d'ANGEL GUIMERÁ adaptada per Amichatis, i la comèdia de SANTIAGO RUSIÑOL,
GENTE BIEN

CAMISERIA
F. Vehils Vidal
32-Avinguda Portal de l'Angel-34
7, Plaça Universitat, 7
REBAIXES EN TOTES LES SECCIONS DE LA CASA

AIGUA DE ROCALLAURA
LA DEU MÉS RICA DEL MÓN
Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica, es curarà radicalment amb
AIGUA DE ROCALLAURA
S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres
Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

URODONAL
neteja la sang intoxicada per l'àcid úric
L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficaz i el recomano amb freqüencia.
DR. A. PI SUÑER
Catedràtic de Fisiologia de la Facultat de Medicina de Barcelona
GRAFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALISA EL REUMA

JOVENTUT, DIVÍ TRESOR
és el lema de la divertida comèdia musical
SÍGUEME CORAZÓN
Creació de CHARLES ROGERS i NANCY CARROLL
Es un film PARAMOUNT * Exit en COLISEUM

EL CINEMA

Les darreres estrenes

El que ha succeït amb *La aldea maldita* de Florian Rey és de ben lamentar.

El seu autor, amb una admirable intuïció de les formes cinematogràfiques, amb una anècdota xopa d'humanitat, amb un ambient pintoresc i ple d'evocacions literàries, porta a cap la seva obra. A desgrat d'una gran misèria material que l'acompanya en les seves tasques, l'entusiasme venç dignament tots els obstacles i la intelligència fa triomfar la idea. Resultat, un bon film mut.

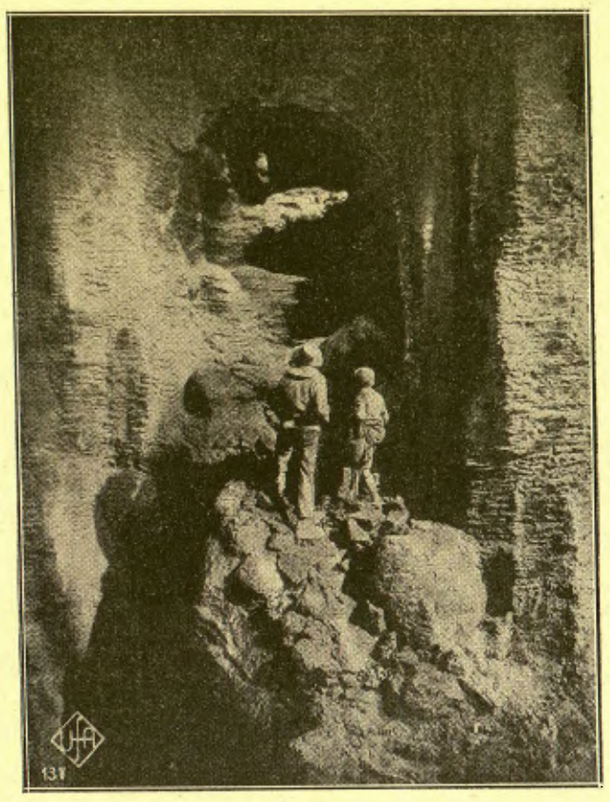

«Una dona a la Lluna»

D'aquest film no se'n pot parlar sinó en el to del més franc elogi. Llevat de *La Bodega,* el cinema espanyol no pot presentar res de comparable. Hi ha fragments esplèndids. L'èxode del poble enter cap a la capital, la tempesta que destrueix tots els conreus, les amples visions de les planes de Castella, les pedres i els carrers que parlen d'una cultura ancestral, els tipus tots retratats al viu, i tot això, avalat amb un excellant treball de *camera. La aldea maldita* deixada en la seva forma inicial, és un film perfectament satisfactori i que aferma la impressió que apuntava aleshores de *La bodega.* El cinema espanyol tindria — si s'arribés a constituir — més afinitats amb el cinema rus, que amb el cinema americà. Un cinema sense pomades, encarat de ple a aquell sentiment tràgic de la vida que sembla fonamental en l'ànima espanyola.

Després, els propietaris del film cregueren que la cinta únicament sincronitzada no era presentable avui dia, en què tothom exigeix que els personatges parlin. Aleshores varen esguerrar el film, en voler-lo acomodar a aquesta exigència. Introduïren en el curs del film escenes totalment parlades, les quals es retallen brutalment de la resta de la cinta, representant l'aparició de cada una d'elles una lamentable equivocació.

L'actitud d'una part del públic que acudí al Kursaal la nit de l'estrena d'aquest film fou indecorosa. Encara que enèrgicament un altre sector improvisà ràpidament una contraprotesta, el fet que aquestes coses puguin ocórrer ens omple de vergonya. Un públic que acepta tantes *producciones nacionales* a base d'una explotació del pintoresquisme i patrioterisme més barroers i que refusa una cinta que per miracle ens fa quedar bé davant del món i que mereix l'aprovació del públic parisenc que assisteix a la seva projecció en la selectíssima Sala Pleyel, revela a les clares l'enorme dosi de mal gust que vicia l'atmosfera dels nostres cinemes. Hi ha gent que quan no veu vestits de seda o camises blanques, copes de xampany o un cotxe del més recent model, ja li sembla que l'han estafat.

* * *

L'última companyia, film Ufa, presentat per Studio Cinaes en la seva darrera sessió, és igualment un film que no respecta pas gens les males habituds del públic. Tot al contrari, sense atenuants de cap mena, exposa amb una impecable evidència una anècdota terriblement tràgica. L'extermini dels tretze supervivents d'una companyia prussiana que per uns moments i a l'empar d'un molí resisteix a l'avenç de les columnes franceses de l'exèrcit napoleònic.

Despullat de tota fàcil amenitat, és un film d'una simplicitat màxima que es desenvolupa inflexible en una dissecció d'angoixa creixent. L'acció, totalment inclosa a l'interior del molí. Entre quatre parets de fusta, la tragèdia concentrada i punyent d'aquells dotze homes que capitaneja Conrad Veidt constitueix un espectacle certament original en el cinema.

Film molt treballat especialment en l'aspecte fotogràfic, confirma l'esperit de recerca que domina alguns productors alemanys, que, bastant al marge de les preocupacions comercials, treballen en l'elevació del cinema nacional.

Amb *Quatre d'infanteria, L'última companyia* significa un moment típic en l'evolució intelligent del cinema alemany amb les seves innegables qualitats i els seus defectes no menys evidents.

Els moviments de la màquina, excessius i no pas massa ajustats. Som lluny d'aquella meravellosa precisió geomètrica dels *studios* americans! Aquella recerca dels cossos en començar el film amb un moviment irregular i lent, no pot acabar de convèncer; l'abús de les boires és literalment abusiu, i recolzar-se massa explícitament en efectes de pura plàstica no sembla ésser la millor manera de fer un bon film.

Però quedem que igualment les qualitats són ben visibles i que *L'última companyia* és un film ben digne.

* * *

Fritz Lang ens donà amb *Els Nibelungs* ja fa uns quants anys, la seva obra mestra. D'aleshores ençà no sembla sinó que cerqui endebades alguna cosa que el posi de bell nou a la considerable altura que es conquistà amb aquella magnífica cinta. Amb tot, amb *Metròpolis* i *Spione,* a desgrat de les puerilitats de l'anècdota, s'afirma encara un mestre del cinema, dotat sobretot del que en podríem dir-ne un sentit magistral de la fotogènia.

Amb *La dona a la lluna,* Fritz Lang continua la seva davallada, talment com si els mateixos mitjans es trobessin inaptes a produir aquells rendiments inicials. Val a dir que les incongruències de l'anècdota agreugen no poc la qualitat del film.

De totes maneres, tothom veurà aquest film. Ningú no pot negar que Fritz Lang és Fritz Lang i que la Ufa posa cada any a les seves mans tota la seva puixança. Gerda Maurus, alguns moviments de multituds, les fotos del projectil, que la seva forma cilíndrica fa extraordinàriament amable a la fotografia, són tres elements que distreuen. Però tothom estarà d'acord a pensar que *L'última companyia* és per la Ufa un triomf molt més legítim que aquest film que vol ésser superextraordinari.

J. P.

Els que no van mai al Cine... Els que hi van sempre... UFA Hi han anat tots i no han pogut entrar el mateix dia al

Capitol i Kursaal

per a veure

Una mujer en la Luna

El film de nova concepció de FRITZ LANG que rejoveneix sa fama de Director de Metròpolis, Spione, Nibelungos, etc. Deu vostè encarregar quant abans ses localitats i podrà així satisfer son natural prurit de disfrutar i no avorrir-se davant la pantalla. Com sempre que es tracta de quelcom nou, és un film UFA.

UN GRAN FILM DE RAOUL WALSH

"Horitzons nous"

No és arriscat augurar que *The Big Trail* de Raoul Walsh, que es presentarà al públic tot seguit, amb el suggestiu i escaient títol d'*Horitzons nous* serà la màxima sensació cinematogràfica de la temporada.

Per l'audaç ambició que l'anima, per la quantitat d'elements que posa en joc, per la magnificència dels seus escenaris naturals, *Horitzons nous* es situa en un lloc de preferència entre totes les produccions que portem vistes d'ençà de l'adveniment del sonor.

Del film de R. Walsh, «Horitzons nous»

El cinema i la nació ianqui semblen indissolublement units. Es just i és lògic que el cinema recordi la memòria d'aquells emigrants que foren els primers colonitzadors de l'Oest americà; d'aquella multitud d'inquiets que travessà tot el nou continent de part a part, des de la desembocadura del Mississipi traspassant les Muntanyes Rocoses, fins al peu de la Serra Nevada, a la recerca d'una terra de promissió, i plantà damunt les fèrtils valls que s'estenen al peu d'aquells pics blancs les primeres habitacions, tallades amb la fusta dels arbres seculars, al mateix indret on abans d'un segle després els rascacels de San Francisco s'alçarien significant la puixança material de la més jove civilització.

Es això el que s'ha proposat la Fox. Reconstruir als nostres ulls la gesta exemplar d'aquell poble nòmada, animat d'una obstinació heroica, que en posar després de *la gran jornada,* el seu campament definitiu, posà les arrels de la nació ianqui.

Tots els elements materials possibles han estat confiats a Raoul Walsh, el qual no s'ha pas disminuït davant de la grandiositat de la tasca, ans al contrari, el seu talent sembla haver-se exaltat davant de les perspectives enormes de la gesta a evocar i amb una força sostinguda ha portat a cap aquest film èpic.

Una multitud immensa, centenars de bous i vaques, carretes incomptables, parteixen vers el desconegut. Els veiem desafiant les inclemències climatològiques, la set, el corrent impetuós dels rius que cal passar, esllavissant-se materialment pels precipicis, marxant i sempre marxant en la monotonia de les jornades, totes igualment penoses. Creuant terres ignotes, camps silvestres, aventurant-se pel desert, travessant els boscos milenaris a l'ombra dels quals els pells-roges estenen llurs campaments.

Una fumerola al lluny delata la presència alarmant dels siux. Tornem en aquest film a enfrontar-nos amb els pells-roges, que en els bons primers temps del cinema eren els comparses obligats de quasi tots els films. La resistència s'organitza ràpidament. Dones i criatures — element patètic dels grans films de D. W. Griffith—s'entaforen al fons dels carros disposats en cercle, mentre els indis, rabents, baixant vers la plana amb l'udol de llurs crits bèllics, branden els arcs amb els quals engeguen una pluja de sagetes damunt del campament blanc.

A les vistes panoràmiques del campament encerclat pels genets roigs que al trot volten els carros, succeeixen els detalls de la defensa. L'escena que quan érem menuts havíem vist tantes vegades! En el campament blanc, una noia tan gentil, que el cor està com encallat per l'emoció. Res del món no ens consolaria si l'atropellessin els indis!

Amb els paisatges agrestes acuradament seleccionats, amb els carros i els bous ja acampats, ja arrenglerats en marxa vers l'horitzó, que va arran de sòl, en una estepa llisa i deserta, amb les allaus de brúfols que a ramats passen impetuosament a frec de l'objectiu, Raoul Walsh ha compost una bella galeria de visions que són un espectacle de plàstica i de moviment alhora, que crec que tothom apreciarà.

La fotografia, amb tocs originals que per primer cop impressionen la nostra retina. L'ull pren un plaer de debò en mirar aquestes imatges. El cinema passeja el seu esguard pel món i, encara més, sembla tenir la puixança de reconstruir-nos un passat a l'ombra del qual vivim.

* * *

El film comporta una anècdota, bastida amb tots els llocs comuns de les pellícules de l'Oest, és a dir, la traïció i la fidelitat lluitant obstinadament, la supressió dels malvats i un himeneu per acabar. Tot això és al film, però no té res a veure amb tot allò. David Howard, el meritíssim director de *D'un mateix fang,* ha curat de la transposició espanyola d'aquesta història, que en primer terme Carmen Guerrero i George Lewis interpreten amb intelligència. Moltes paraules semblen impertinents, pel fet d'embarassar la marxa de conjunt del film.

Concedim-ho, és una necessitat comercial; es pot escamotejar més o menys, però cal interessar el gros públic amb l'anècdota fàcil. Cal comptar amb aquest públic per a bastir obres de la importància de *The Big Trail.* Paguem, doncs, el tribut, si aquesta és la condició de veure una pellícula admirable, com és el cas d'*Horitzons nous.*

JOSEP PALAU

Voleu veure un

PRESIDI

espanyol?

"Rosellón Cinema"

EL LOBO

Programa "ALMIRA"

Avui, al TIVOLI

"Romanza sentimental"

el film artistic de SERGE M. EISENSTEIN, que es discuteix acaloradament i s'aplaudeix tots els dies, i,

"Sous les toits de Paris"

per A. PRÉJEAN, POLA ILLERY i GASTON MODOT

Declarat pel Congrés Internacional de Berlín, com el millor film realitzat l'any 1930. Selecció "FILMÓFONO"

Distribuïda per FEBRER i BLAY

PANORAMA

La nostra pròxima sessió

La data de la nostra pròxima sessió l'hem fixada pel dia 20 d'aquest mes. Com de costum, al Cinema París.

Hem cregut que, després de King Vidor ningú més indicat que Joseph von Sternberg per figurar amb algun dels seus films, en una revisió del cinema mut.

Dos films d'ell, *Els docs de Nova York* i *L'àngel blau,* han merescut i ben justament els honors de sessions especials. *La redada* i *La llei de la xurma* són a bastament conegudes del públic i apreciades per ell. Però encara són molts els que no coneixen tota l'obra d'aquest genial director. Els manca només conèixer el film que nosaltres hem elegit per la propera sessió, el programa complet de la qual publicarem en el número vinent.

"Les llums de la ciutat"

Chaplin ha dit que, en l'esdevenidor, els films de dibuixos animats seran considerats els únics dignes de passar a la posteritat. Chaplin és modest: s'oblida ell mateix, precisament quan està assistint a les demostracions més entusiastes en el seu honor, i que el seu darrer film coneix a Amèrica un èxit sense precedents, com segurament l'obtindrà a tot arreu on es projecti.

I el sorprenent és que *Les llums de la ciutat* no sols no és parlant, sinó que comença amb una sàtira del film parlant, amb la inauguració d'una estàtua. En caure la tela que la tapa, apareix Chaplin dormint en braços d'una matrona; uns personatges seriosos, amb un paper a la mà, fan discursos: «ua-ua-ua» i prou. Chaplin baixa del pedestal, troba una florista cega, se n'enamora i es procura diners per pagar-li l'operació que li ha de retornar la vista. I quan això és fet, la florista veu aquell home tan ridícul, tan diferent del que s'havia figurat. I Chaplin, com sempre, se'n va, vençut, fracassat.

Tal és, segons els diaris, l'argument de *Les llums de la ciutat*; coincideixen tots a dir que cap altre film no ha conegut un èxit tan gran, i encara afegeixen que els productors de films parlants s'han neguitejat de l'esclatant victòria del més acarnissat enemic dels *talkies.*

La venjança del sonor

Abans teníem un cinema sense sonoritats, ara tenim aquest gènere mixte en el qual sons i imatges són més o menys arbitràriament juxtaposats. Calia crear una nova fórmula en la qual els sons prenguessin, no ja la supremacia, sinó l'exclusivitat.

Walter Ruttmann, autor de *T. S. F.* i *Melodia del món,* dos films que no tardarem a veure, acaba de registrar una cinta que pretén ésser un film sense imatges.

Ruttmann ha registrat els sons característics que acompanyen la vida del ciutadà corrent, des del migdia d'un dissabte a la tarda, fins al final de la jornada dominical. Aquest *esbós sonor* pretén determinar en l'auditori un film construït per la imaginació de l'oient, excitada per l'associació de les sensacions.

No cal assenyalar el caràcter subjectiu i parcial de semblant temptativa, però que marca una orientació segurament plena de possibilitats.

Fémina

JOPEP CRESPO
i
JOAN DE LANDA

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

LES ARTS DISCOS

La miniatura espanyola

En el nostre editorialisme renaixent, després de trenta anys de decadència, destaca la figura de Gustau Gili, home emprenedor i exigent en la millor accepció del mot; home de gust fins al refinament. Entre la seva copiosa producció de llibres de luxe, la col·lecció *Parthenon,* de fa pocs mesos llançada al mercat hispànic, ha fet impressió. No és una col·lecció del tot original, si es vol, tota vegada que és adaptació al mercat espanyol de la col·lecció *Parthenon,* iniciada a Florència; però Gustau Gili li refà una virginitat amb l'additament d'obres inèdites sobre temes netament hispànics, i fins exclusivament catalans, segons resa el luxós prospecte que ens repartí l'any passat. I aquestes obres són àdhuc de mà d'autor castellà o català.

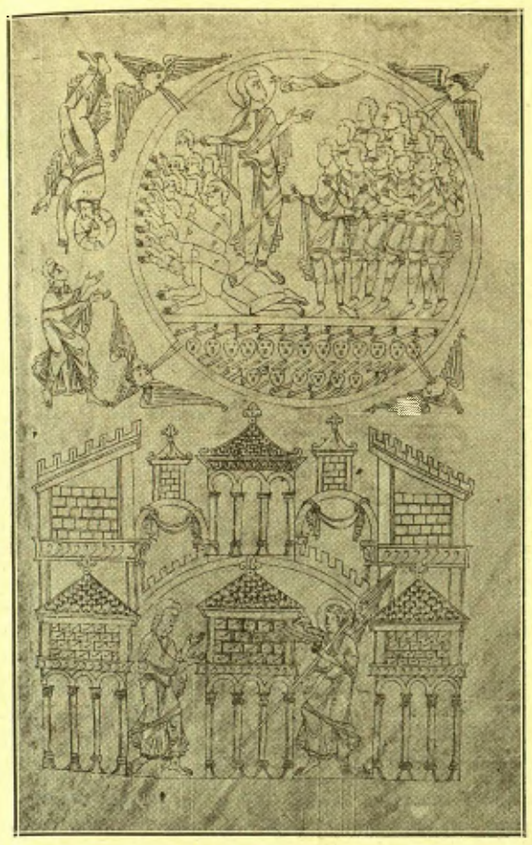

Miniatura catalana del «Liber feudarum major» (s. XII-XIII), guardat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó

Molt aventurat serà de predir la qualitat de les futures obres compreses en la col·lecció *Parthenon* barcelonina—tota predicció és aventurada, si no temerària—, però no creiem pas equivocar-nos de gaire si aventurem ara que ni la col·lecció *Parthenon* de Florència ni la de Barcelona no publicaran cap llibre tan interessant, ni tan valuós, ni de tema tan inèdit, com el darrer llibre d'aquesta barcelonina col·lecció *Parthenon,* els dos copiosos volums que el seu autor, el senyor J. Domínguez Bordona, titula *La Miniatura Española.* Poques matèries d'art i d'art i d'arqueologia seran tan inexplorades com la miniatura espanyola—sobretot si incloem en aquesta denominació la miniatura catalana, que és el que fa amb relativa liberalitat el senyor Domínguez Bordona. Pecaríem de golafres, certament, si a un autor castellà demanàvem per a la nostra nacionalitat i per a la nostra cultura una més àmplia belligerància que l'atorgada a elles pel susdit autor. Molt preparat, perfectament especialitzat en aquesta ocasió en l'estudi de la miniatura de tots els països, i particularment en la hispànica, el senyor Domínguez Bordona creu poder establir a la península uns poquets centres miniadors amb personalitat pròpia, entre els quals el grup català, el qual sobresurt el mateix en l'època romànica que en la gòtica. Si el senyor Domínguez Bordona conegués algunes miniatures catalanes que sembla desconèixer, el grup català hauria produït segurament sobre el seu esperit i sobre el dels seus lectors encara major impressió.

Importants miniatures castellanes són també omeses en el llibre que ens ocupa, però això potser era inevitable: són tantes les pintures belles i originals sobre pergamí que dels nostres passats han pervingut fins avui, que dos in-4.° més no haurien estat prou per a registrar-les. Ja és molt que un autor hagi tan perfectament col·leccionat i fixat una quantitat gran de miniatures castellanes, toledanes, andaluses i catalanes. Si alguna objecció hem de fer al programa del senyor Domínguez Bordona és la del relegament de la miniatura portuguesa. Com que els portuguesos no són aptes per a fer conèixer llur passat miniaturístic, aquesta zona de llur antiga espiritualitat seguirà essent per a tot el món, àdhuc per a llurs veïns, una terra remotíssima, desconeguda: *terra incògnita* com el planeta Mars.

Mai atorgarem tota la importància deguda a la miniatura, i molt senyaladament a la hispànica, tan variada i rica, tan personal en els períodes mozaràbic i romànic. Des del punt de vista artístic la miniatura medieval és tant o més valuosa que la pintura mural o la pintura sobre taula; i des del punt de vista arqueològic és superior. Ho és perquè no es limita tant com la gran pintura als temes religiosos, els quals, com tothom sap, són temes de composició monòtonament repetida i convencional, de personatges, situacions, escenaris, gestos, fisonomisme i accessoris preestablerts, relativament pautats, com en la pintura d'ícons de l'església grega, de l'església russa i d'altres esglesioles balcàniques. Els temes profans, que en pintura són sempre els més rics i diversos de composició, són també els més abundants en la miniatura. La pintura de petit tamany és, doncs, a l'Edat mitjana, la de contingut més gran; ço que, en menor escala, comprovem també en la pintura de retaules: que els minúsculs redolins de les pradelles, o bé els petits retaulons, representen escenes més vives i interessants que els grans retaulons.

Meravella, de pensar-ho tan sols, que de vegades un manuscrit medieval posseeix més de cent miniatures delicioses, atapeïdes de dades per a la història de totes les arts, per a la Història pròpia, per al coneixement dels costums antics, per a mil altres evocacions. I esgarrifa de pensar que un d'aquests llibres (de vegades molts d'aquests llibres) es troben en un sol lloc sense garantia de cap mena contra el foc i tota malvestat. En imaginar el sobtat anorreament d'algun arxiu possessor de bones miniatures, els llibres com el que ens ofereix l'editor Gustau Gili prenen tota la importància; i hom no pot per menys de lamentar també no haver arribat a temps a reproduir les miniatures de tal còdex destruït pel foc o l'aigua, mutilat per la rapacitat d'algun *consultor* d'arxius o d'algun arxiver que ha sabut fer ulls grossos. En térres estrangeres hom ha percebut la importància que des d'aquest punt de vista té la reproducció de les miniatures, i és així com, ultra els llibres de més o menys vasta síntesi miniaturística, com aquest del senyor Domínguez Bordona, hom edita reproduccions completes de llibres miniaturats (text i tot), veritables facsímils del manuscrit cèlebre, la major part de les vegades reproduït admirablement amb els mateixos colors qut l'original. Nosaltres catalans ens hem limitat, i encara en molt rares ocasions, a reproduir llibres impresos, com és ara la *Gramática de Mates,* incunable de l'any 1468 que acaba de reproduir i reeditar el senyor Miquel i Planes; o bé hem reproduït, sense donar-los al públic, i només fotogràficament, algun manuscrit valuós que ha interessat a una corporació, a un cenacle o a una sola persona. No hem reproduït, però, per a tothom i en facsímil, cap dels nostres valuosos manuscrits; i això és un error temerari. Ho és no solament des del punt de vista susdit de la perduració de l'obra miniada, sinó àdhuc des del punt de vista econòmic: perquè si bé la reproducció acurada d'un manuscrit miniaturat és empresa costosíssima, cal no oblidar que l'edició seria adquirida per endavant per les biblioteques, col·leccionistes i bibliòfils de tot el món.

Jo, que no sóc ningú, i que no tinc temps d'ocupar-me d'aquestes coses, m'emprenguí, farà cosa de dotze o catorze anys, en la revista *Vell i Nou,* la publicació de totes les miniatures del manuscrit que poseeix la col·legial de Sant Feliu de Girona, *les Homilies del Venerable Beda,* i àdhuc vaig acompanyar la reproducció d'aquelles miniatures romàniques d'un comentari extens, el qual tot i ésser poca cosa, era el comentari més docte i menys pedant que podia donar entre nosaltres en aquells anys tan poc propicis a l'art de la miniatura antiga un simple aficionat. Si, doncs, tan a precari fou aleshores possible donar amb èxit totes les miniatures del Beda de Girona, què no podríem fer ara que hi ha a Catalunya tants talents, tanta erudició bibliogràfica i arqueològica?

Ja que Catalunya no ha reeditat encara cap dels seus meravellosos manuscrits miniaturistes, gosaria proposar que, en penitència, organitzés una editorial per a la reproducció íntegra, i segons els més perfectes procediments de la reproducció en colors, dels nostres llibres de miniatures, des dels del primer període romànic fins als de la fi del goticisme. I si quan aquesta editorial hagués acabat el seu comès la miniatura castellana estigués encara per reeditar, podria empendre's aquesta més gegantina feina de reproducció. Per això sol Catalunya es faria lloar de tota la terra civilitzada, i des del punt de vista immediatament pràctic no faria cap mal negoci.

L'Institut d'Estudis Catalans, Els Dotze, el mateix senyor Gili, un sol home ric, podrien portar a bona fi una obra tan esplendorosa.

JOAN SACS

BARCELONA VISTA PELS SEUS ARTISTES

Al marge del concurs

Vetací un cas de manifestació artística en el qual l'objecte no podia ésser relegat a un pla secundari. Era precisament l'equilibrat encontre del tema i de la sensibilitat del pintor el que és capaç de generar les obres encertades.

Haurem de convenir que cada tros de Barcelona viu la seva vida peculiar, en un ambient únic i inconfusible. Aquest ambient—aquest color local—tan sols fos per aquesta vegada, els pintors tenien el compromís de traslladar-lo a llurs teles.

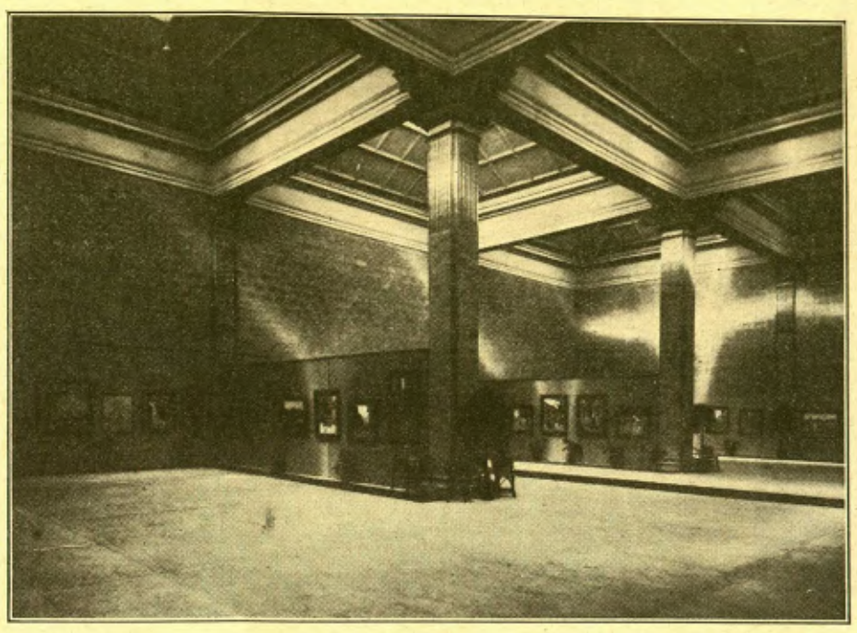

La mala illuminació del Palau de les Arts Decoratives

Les impressions no són, però, productes estendarditzats, malgrat hagin passat a través d'òrgans visuals similars. Cadascú veurà Barcelona a la seva manera. I aquesta peculiar manera de veure dependrà del grau de sensibilitat i de bon gust de cadascú.

Es, doncs, quelcom d'interessantíssim saber com veuen Barcelona els seus artistes; com és la ciutat que tant estimem, a través de la visió depurada i magnificadora que ha d'ésser la de l'artista... Però, ai!, que els artistes són pocs, i que la majoria dels qui han portat pintures al concurs convocat pel Círcol Artístic, tenen de Barcelona una visió lletja i vulgar, estèticament molt pel dessota de la de nombre de persones que mai en la seva vida se'ls ha acudit tocar un pinzell, ni molt menys nomenar-se artistes.

Es per això que l'exposició de «Barcelona vista pels seus artistes» és una cosa atabaladora, on una dotzena d'obres estimables naufraguen en mig de tres centes teles mediocres i totalmente innecessàries.

Si és en la simple elecció del tema on comença ja a manifestar-se el temperament de l'artista, car és natural que tots cerquin el que els sigui més afí, haurem de confessar que els nostres pintors no es distingeixen per llur imaginació, ni per llur originalitat. Constatem com els pseudo-artistes concursants s'han donat a la facilitat i al clixé conegut. En l'Exposició de Montjuïc abunden les Rambles de les Flors, el barri gòtic i els vells carrers de la Reforma, plens de cistells amb fruita i de roba estesa. Els qui decantant-se per temes menys vistosos han pintat la ciutat nova, ho han fet tot recorrent al vermell cridaner dels autòmnibus i als grocs del tranvies.

La visió de Barcelona ha resultat en extrem parcial i fragmentària. Hem comptat en l'exposició almenys vint places de Catalunya! En canvi, hom troba sobretot a mancar d'altres aspectes de la urbs moderna — la Diagonal, l'Eixample—. Hauria estat bonic veure com damunt d'ells reaccionava la sensibilitat artística.

Fou amb la temença d'aquests resultats que Joan Sacs féu amb la deguda anticipació un advertiment oficiós als concursants. L'esmentat crític els deia: «Compte amb les postals!» I enumerava un seguit de moments barcelonins dignes de la relativa perpetuació que és la pictòrica. El consell no fou seguit gairebé per ningú; les postals abunden. Ja que així han anat les coses, fóra de desitjar que un industrial responsable se n'aprofités, editant els millors aspectes barcelonins presentats al concurs. Si llur reproducció fos perfecta tindríem una vintena de postals colorides les quals ens farien quedar una miqueta bé. Llavors, potser el concurs no seria malaguanyat del tot.

Una altra de les reflexions que suggereix l'exposició per nosaltres comentada és la conveniència o inconveniència del Jurat d'admissió en aquesta mena de concursos. Els qui combaten aquests Jurats es valen d'arguments que de bell antuvi semblen irrebatibles. Per a la justa constatació de valors no hi ha res com l'exposició lliure. La incomprensió d'un Jurat previ pot fer que resti inèdita una obra excepcional... Tot això repetim que està molt ben dit. Però en el concurs de «Barcelona vista pels seus artistes» ha succeït el que sempre sol succeir entre nosaltres i en tots els ordres: les úniques obres dignes són, sense excepció, les signades per noms solvents i coneguts. Una mena de selecció ha estat feta a priori pels qui han procedit a la instal·lació. Doncs bé: en aquell gavadal de pintura penjada a mà dreta, obra d'autors desconeguts, ni cercant-lo amb la millor voluntat d'aquest món trobaríem un sol «Douanier». Abunden, en canvi, les pensades sense gràcia, sovint amarades de pretensions, les quals hom hauria pogut amb la consciència ben tranquil·la condemnar a la ineditat. De no haver procedit així, se n'ha ressentit tota l'exhibició, car l'escassíssima bondat no compensa ni de bon tros els metres de tela detestablement pintada.

I ja que hem parlat de col·locació, diguem les poques condicions que reuneix el Palau de les Arts Decoratives per a allotjar exposicions pictòriques. El primer inconvenient és d'ordre topogràfic: el cap d'amunt del carrer de Lleida és un lloc desavinent en absolut per la majoria de barcelonins. Toquem ja les conseqüències d'haver abocat tants milions a un extrem de la ciutat, al qual es voldria ara que féssim cap cada dos per tres.

Un altre inconvenient és que els palaus de Montjuïc—almenys el que ens ocupa—ja s'escrostonen, constituïnt un marc ben poc adequat per a manifestacions selectes. Les obres són mal il·luminades per la claror diürna que baixa dels sostres altíssims. Després, la improvisada instal·lació, amb unes arpilleres, unes estores i unes plantes tristes... I, per acabar, en les vastes naus del palau l'aire circula com a fora en descobert, i es frueix d'una temperatura en extrem desagradable. En el Palau de les Arts Decoratives, a no ésser que hom vulgui exposar-se a greus conseqüències, és de tot impossible treure's el capell, costum que — finalment! — semblava ja definitivament arrelat en les sales d'exposicions barcelonines.

A. A.

DISCOS

MÚSICA SIMFÒNICA

Una altra simfonia de Mozart enregistrada en discos, la núm. 35, en *re major,* ens fa avinent l'especial disposició del disc per aquestes obres d'una construcción ben clara i definida. No és aquesta simfonia de les més conegudes, però en ella es poden trobar totes les característiques de gràcia i senzillesa que ofereix sempre qualsevol obra de Mozart, que semblen fruit d'una improvisació, i en les quals, per això mateix, és difícil de trobar ocasions per a mostrar efectes orquestrals en els quals el director pugui trobar ocasió de destacar-se, però al mateix temps el que sí es pot comprovar és el bon gust si en sentir es nota una direcció atenta però respectuosa, que no cerca efectismes fàcils, com és la de Toscanini amb la famosa Orquestra Filharmònico-Simfònica de Nova York, tal com en aquella altra simfonia del rellotge, de Haydn, enregistrada no fa massa temps, i que es pot sentir amb aquella elegància i bon gust ja habituals en aquest director. Completa el darrer disc de la Simfonia de Mozart un fragment del segon acte d'*Orfeus,* de Gluck, i encara que incompleta, va enregistrat el solo de flauta de l'escena dels Camps Elisis.

Continuant en el detall del programa de música simfònica del mes, abans d'entrar amb l'obra de Ravel, ens cal passar pel *Concert per piano i orquestra* de Listz, que interpreten el pianista Levitzki i la Simfònica de Londres. Aquest Concert, que podrà servir per a manifestar l'expressió fogosa d'un virtuós al qual se li encomana aviat el caràcter de l'obra, pocs mèrits haurà afegit a la bona memòria del seu autor. Més que un *Concerto* per a piano i orquestra, sembla una obra per piano, al qual incidentalment acompanya l'orquestra, i és que amb aquesta forma musical és ben difícil de reeixir, essent ben pocs els autors dels quals, llevat de Beethoven, se n'executin avui en dia. Establir la deguda ponderació entre l'instrument solista i les sonoritats orquestrals, és difícil, i en aquesta obra de Liszt el diàleg entre ambdós instruments només es fa sentir amb certa intensitat en el primer temps, per a decaure després en un monòleg de l'instrument solista, al qual només acompanyen ben migrades frases orquestrals.

I, dit això, cal recollir amb satisfacció la publicació del *Bolero,* de Ravel. No es pot explicar la prevenció que tenen els editors per la música moderna, prevenció a la qual s'ajunten els directors d'orquestra d'aquí. El públic no rebutja aquesta música, essent natural que escolti la del seu temps, però en el cas dels enregistradors de discos s'hi afegeix, a més a més, l'excellent resultat que s'obté amb aquesta música, que resplendeix amb una sonoritat gairebé sempre esplèndida. Aquest fragment de Ravel és una de les obres de més bon gust de l'impressionisme que ha pres per tema Andalusia. Amb un tema inicial no massa extens i que podia ésser propens a la monotonia, sense recórrer a efectismes orquestrals sorollosos, només amb l'ajut d'un ritme ben definit i en el qual no es troba la nota llampant del tipisme ibèric, que tant ha enlluernat a molts compositors de fora. ter. Completa aquest disc la *Gymnopédie núm.* 1, d'Erik Satie, i, com gairebé totes les obres d'aquest autor, orquestrades per Debussy, és difícil trobar dintre de l'arranjament orquestral res més que la subtilesa temàtica d'aquell autor francès.

J. G.

Mozart. — Simfonia núm. 35 en re major. — Orquestra Filharmònico-Simfònica de Nova York. — Companyia del Gramòfon.— AB 619, 620, 621.

Gluck. — Orfeu. — Fragment. — Companyia del Gramòfon. — AB 621.

Liszt. — Concerto per a piano i orquestra núm. 1 en mi bemoll. — M. Levitzki i Orquestra de Londres. — Companyia del Gramòfon. — AB 622, 623.

Ravel. — Bolero. — Orquestra Simfònica de Boston. — Companyia del Gramòfon. — AB 624, 625.

Satie. — Gymnopédie núm. 1. — Companyia del Gramòfon. — AB 625.

LLIBRES per a les Belles Arts i Arts Industrials
BANYS NOUS, 5 - Telèf. 20542

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Exposició de pintures de
Joan Guerin
SALA BADRINAS
del 7 al 21 de març

IDEAL
RECEPTOR RADIO AMERICA
EL MÉS NOU - EL MÉS ECONÓMIC
6 LAMPARES, ALTAVEU DINÁMIC, COMANAMEN ÚNIC, CONTACTE DIRECTE, EXTRANGER SENSE ANTENA
PREU 875 PTES.
COMPTAT-TERMINIS
EN VENDA:
César Vicente
Passeig de Gràcia, 4
M. Martí Vallbona
C. Ciutat, 3
Unión Musical Española
Passeig de Gràcia, 54
Ricard Ribas
Rambla de Catalunya, 5
Serrano i Arpí
Cucurulla, 2 i Boters, 1
CENTRE: CASA PUJOL
BARCELONA
HOSPITAL 41

De Miramar a Sant Sebastià per ferrocarril aeri

Hi ha molts ciutadans, sense distinció de classes socials, que podríem classificar com a badocs d'obres. Qui més qui menys, tothom n'és. Però n'hi ha uns més que els altres, que n'arriben a fer una de les seves diversions favorites. Aquests que tenen tan arrelada l'afició, que tan bon punt veuen créixer tanques i comparèixer camions carregats de material i màquines de fer morter en algun indret, senten l'emoció del que es promet un bell espectacle, potser sense adonar-se'n donen prova d'un interès per les coses de la ciutat, la creixença i embelliment de la qual ens afecta a tots, mal no sigui més que per la lloable vanitat de quedar bé davant dels forasters que cauen un dia o altre a Barcelona, molts d'ells — de fronteres enllà — ben persuadits de trobar una població pintoresca — que és tant com dir de condicions higièniques rudimentàries—, toreros, manoles i serenates amb guitarra al peu de reixes florides de clavells.

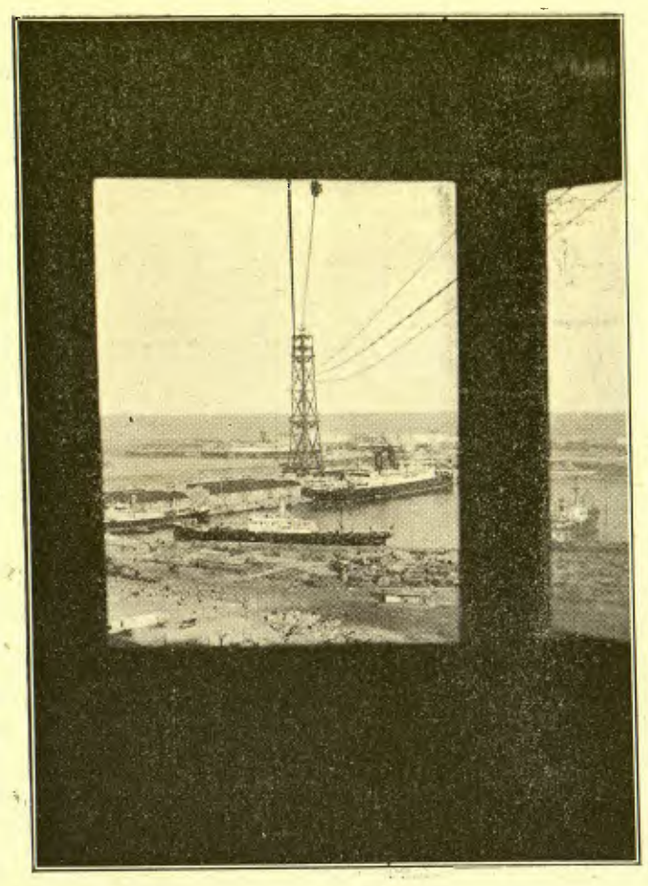

L'apreciable ciutadà al qual el cor li fa un salt així que veu preparatius de construcció, va experimentar aquest agradable accident cardíac a partir exactament del 15 de juliol de 1929. Començant a comptar d'aquesta data, va veure com al moll de Barcelona, i davant dels Banys de Sant Sebastià, unes tanques plenes de prometences tancaven una parcella de terreny. Més endavant, àdhuc el passejant del tros de les Rambles més acostat al mar podia veure la ràpida creixença d'una imposant estructura de ferro que, tant per l'alçada com per l'amplada, disminuïa de tal manera el monument a l'ex genovès Colom, que d'ara endavant ens caldrà mirar-lo d'esquena al mar.

Aviat es va saber a què era destinada aquella construcció de ferro d'una tan meravellosa fotogènia, ara que les idees estètiques sobre els moderns materials de construcció els són totalment favorables, com no eren en la seva primera època, en què a la simplicitat, únicament atenta al valor funcional, de les estructures, era preferida l'escarcla de pedra picada que ha convertit Barcelona en un catàleg d'aberracions arquitectòniques.

Aquelles torres, batejada amb el nom de Jaume I la del moll de Barcelona, i amb el de Sant Sebastià la de davant dels coneguts banys, eren destinades a estacions d'un ferrocarril aeri, les vagonetes del qual farien el trajecte de Miramar a Sant Sebastià. Fins per la gent d'idees més imprecises en qüestions d'enginyeria, semblava excessiva una carcassa tan formidable per aguantar només els cables amb les quatre vagonetes penjades del ferrocarril aeri. Cal pensar que la torre Jaume I té 115 metres d'alçada, 80 la de Sant Sebastià, que entre totes dues pesen 1,300 tones i que ha calgut ferlos uns fonaments que entren tretze metres sota terra, de manera que onze metres de fonaments estan sota el nivell del mar. Però és que aquestes torres no serviran solament de suports del cable i estació. La de Jaume I, per exemple, contindrà en diferents pisos: a l'alçada de 9 metres, diorames; a 37, cuines; a 41, restaurant per a 300 coberts; a 85, atraccions modernes; a 109, mirador amb reflectors i ulleres de llarga vista. Naturalment, l'accés del públic a aquestes torres serà facilitat per dos ascensors en cada una d'elles, car no cal pensar que l'afició a veure panorama arribi a fer pujar a peu 400 graons.

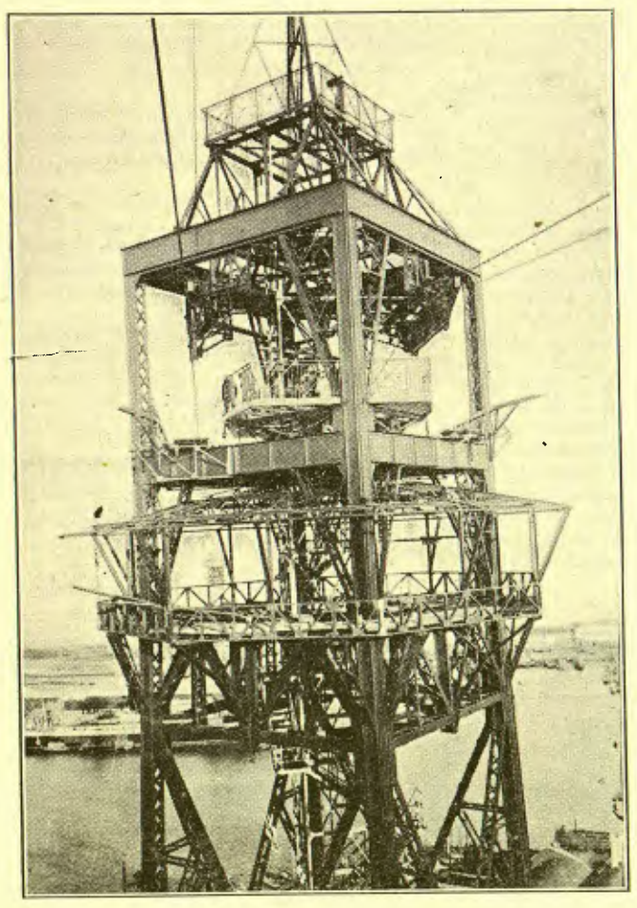

Ara darrerament, tothom ha pogut veure ja els cables penjats entre l'estació de Miramar i les dues torres, cobrint un trajecte de 1,304 metres, en la meitat exacta del qual està collocada la de Jaume I. Això era un indici que venia a confirmar la notícia de la pròxima inauguració d'aquesta millora urbana.

Per tal, doncs, que els lectors de MIRADOR siguin els primers de tenir algunes dades sobre una empresa que tan directament afecta la ciutat, decidírem d'anar a veure els seus promotors, els senyors Esteve Sala i Joan Deulofeu. El primer és prou conegut del barceloní, i ell mateix coneix prou els gustos del públic, com ho prova el favor que aquest dispensa als seus establiments. El segon és l'enginyer que ha projectat les torres, fonaments, ascensors, edificis, etc., és a dir, tot el que no és la maquinària motriu, la qual és de construcció i patent alemanyes.

L'amabilitat del senyor Sala, president de la Societat, i del senyor Deulofeu ens obsequià amb les primícies d'un viatge amb l'aeri, el punt de partida del qual fou l'estació de Miramar, situada a 57 metres sobre el nivell del mar i on està installada la maquinària motriu, la qual és elèctrica i, com a mida de previsió, doble, i encara un motor de benzina assegura la continuïtat del servei en cas de manca de corrent, i encara més, si tot això fallés, les vagonetes no es quedarien pel camí, puix que unes maniveles accionant engranatges demultiplicadors assegurarien a mà el retorn dels viatgers a l'estació.

Les vagonetes, de forma poligonal, van penjades d'un cable fix que fa de rail, calculat per a un esforç de 200 tones, o sigui quatre vegades més que el que haurà de suportar, i són estirades per un cable tractor mogut per les màquines abans esmentades. Les vagonetes estan proveïdes de telèfon i d'un poderós fre capaç de sobres de bloquejar-les si calgués. Com es veu, doncs, totes les precaucions són preses, de manera que un viatge en l'aeri és menys susceptible d'accidents que en qualsevol altre vehicle dels que van arran de terra.

Posada en marxa la vagoneta que ens conduïa, i gràcies a la qual han estat fetes les fotografies que adornen aquestes paraules, cal dir que ens emocionàrem, i no pas de pensar que realitzàvem una gran proesa (la suavitat d'arrencada, de marxa i d'atur ja infon una gran seguretat: sembla que et portin angelets). Ens emocionàrem de l'espectacle que el viatge ens presentà davant dels ulls. El passatger de la vagoneta aèria descobreix un panorama inèdit per qui no ha fet un reconegut semblant en avió (i això no està a l'abast de tothom). Fins ara, qui ho ha volgut ha vist la ciutat de Barcelona als seus peus, però des d'un punt de vista completament diferent, a l'altre cantó del que proporciona un viatge en l'aeri. El valor d'aquesta visió inèdita de la ciutat és augmentat encara pel fet que s'enriqueix amb un element de tan acusada fotogènia com un port contemplat de conjunt, visió que sols pot procurar una installació de la mena de la que provem d'explicar. I encara cal afegir a l'actiu del passatger contemplatiu, l'extensió de mar que es domina gràcies a l'altura que sobre ell tenen les torres i l'eixamplament de la visualitat costa enllà, constituint tot plegat un espectacle grandiós posat amb tota senzillesa a l'abast de tothom.

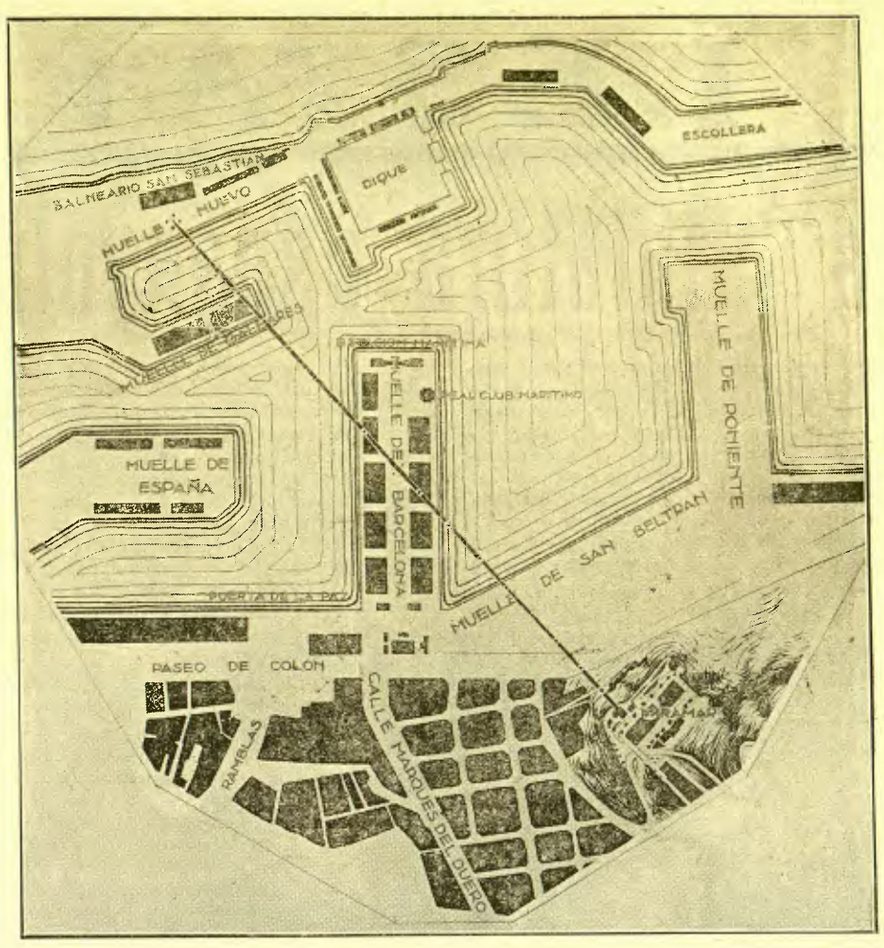

De fa molts anys, tots hem sentit parlar del Passeig Marítim que Barcelona necessita per no viure més girada d'esquena al mar. Mentre aquest passeig no es fa — i qui sap quan el podrem veure — el ferrocarril aeri ve a constituir una mena de passeig que de cap manera quedarà invalidat per l'altre, el que resseguirà el litoral barceloní. Ja hem dit que la visió que proporciona un viatge en el ferrocil aeri és una cosa completament inèdita i meravellosa, que no cansa mai. Volem creure que els barcelonins faran cua per procurar-se-la, i també la faran els estrangers, els quals, sobretot els que passen poc temps, de vegades hores, en la nostra ciutat, tindran un mitjà de contemplar-la panoràmicament amb un gran estalvi de temps.

El fet que en les estacions hi hagi allicients com els que hi haurà, ha de contribuir per força a fer d'un viatge en l'aeri Sant Sebastià-Miramar, una de les distraccions favorites del ciutadà, el qual, mentrestant, visita amb interès l'exposició de cartells anunciadors de l'obra que Barcelona necessitava, oberta a la plaça de Catalunya, local la tria del qual demostra una vegada més la traça del senyor Esteve Sala a interessar el públic en les seves iniciatives.

I no sabríem acabar sense remarcar la rapidesa amb què s'ha portat a cap una obra de l'envergadura d'aquesta, no sols en l'aspecte material de construcció de les estacions i installacions d'explotació, sinó en l'altre, del qual ben pocs s'adonen, del tràmit legal. Cal dir que tant el senyor Josep Ayxelà, director de les obres del Port, com els enginyers de la Inspecció de Ferrocarrils han prestat el màxim interès a ajudar aquesta obra, que tant honora la nostra ciutat i, contribuint a presentar-la sota un aspecte tan favorable, ha de merèixer la simpatia de tots.

Ens han dit que, en la història de la burocràcia no es recordava cap cas de concessió de la mena del ferrocarril aeri Sant Sebastià-Miramar, la tramitació de la qual hagi durat menys de tres anys com a mínimum, i en el cas present, aquest temps d'expedienteig ha quedat reduït a una sisena part. Es a dir, que s'ha de considerar aquesta rapidesa — tant en el tràmit legal com en la construcció — a dotar Barcelona d'una installació que passarà immediatament a constituir una de les seves notes característiques, com un èxit més en l'actiu de l'empresa que l'ha portada a cap.

Però tot el que puguem dir per remarcar aquesta obra a l'atenció dels barcelonins i dels forasters és segurament en va. Podem, això sí, fer conèixer molt per sobre algunes característiques i dades de construcció, però cap paraula no és capaç de substituir ni parcialment la impressió directa que s'experimenta fent un viage en l'aeri. El públic, que la pressent i frisa per fruir-la, és segur que no voldrà tardar gens a conèixer-la.

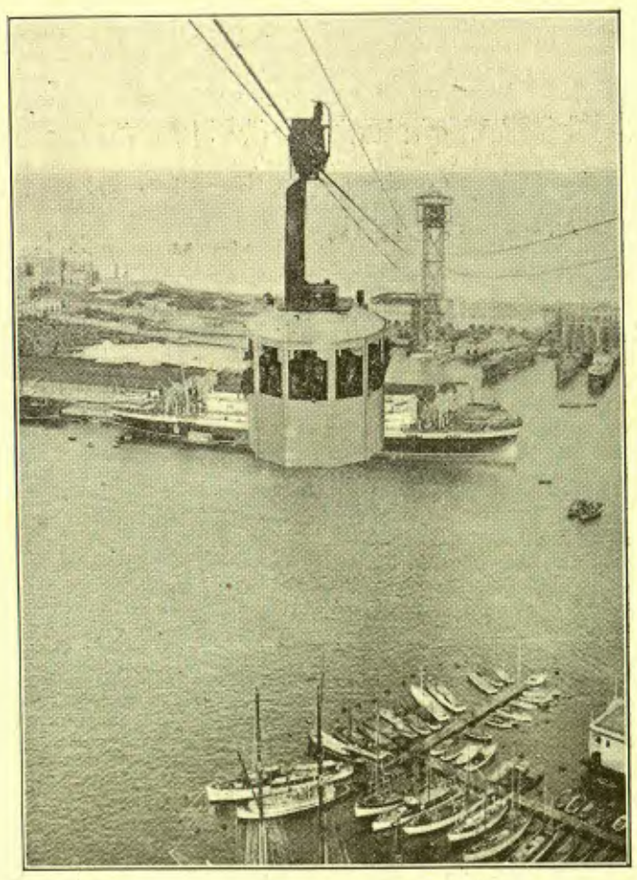

MANUEL SERRET

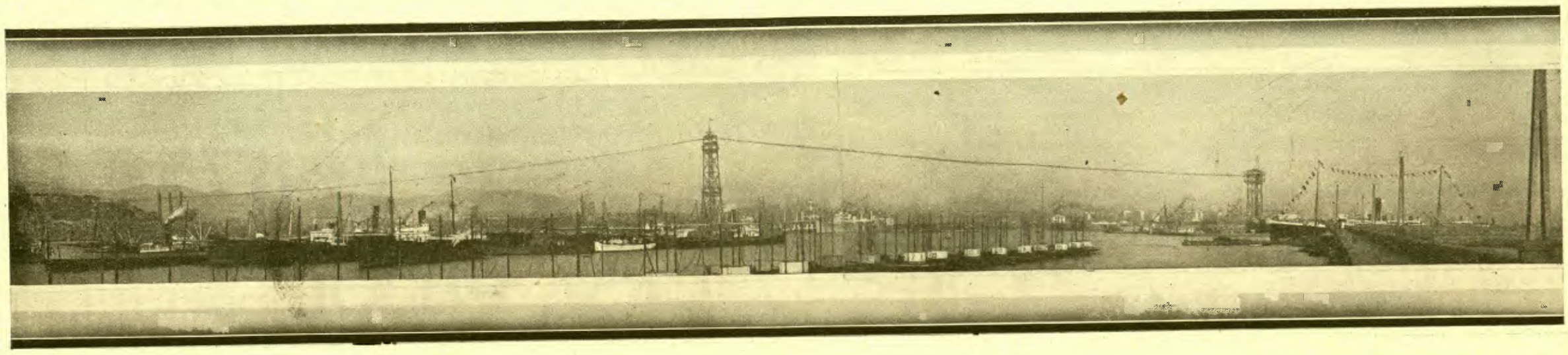

IMPRESOS COSTA
Asalto, 45 -- Barcelona